

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra slovanských jazyků a literatur
Oddělení českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Problematika interpunkce ve výuce českého jazyka na 2. stupni ZŠ

Vypracovala: Martina Dobrovolná
Vedoucí práce: Mgr. Michaela Křivancová, Ph.D.
České Budějovice 2018

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Michaele Křivancové, Ph.D., za cenné rady, ochotu, čas, který mi věnovala a za odbornou pomoc při zpracovávání této práce. Děkuji také vyučujícím českého jazyka a žákům ZŠ Týnská v Třebíči za vstřícnou spolupráci při realizaci výzkumného testu. Také děkuji své rodině za jejich podporu po celou dobu mého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 19. 4. 2018

.....

Martina Dobrovolná

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou interpunkce ve výuce českého jazyka na 2. stupni základní školy. Teoretická část pojednává o obecných pravidlech užívání interpunkce ve větě jednoduché i v souvětí a její součástí je také porovnání výkladu interpunkce a typů cvičení v současných učebnicích českého jazyka pro 8. a 9. ročník základních škol. Výzkumná část ověřuje úroveň dosažených znalostí z oblasti interpunkce u žáků 8. a 9. ročníků.

Klíčová slova: pravopis, interpunkce, porovnání učebnic, pravidla užívání interpunkce

Abstract

The bachelor thesis is focused on the issue of punctuation in the teaching of the Czech language at the second grade of primary school. The theoretical part deals with general rules of using punctuation in simple sentence, compound sentence and complex sentence. The second part of theory deals with comparison of interpretation and the type of exercises in chosen contemporary textbooks of Czech language for eight and ninth grade children. The practical part is about checking a level of achieved knowledge of punctuation at the eighth and ninth grade children.

Key words: orthography, punctuation, comparison of textbooks, rules of punctuation

Obsah

Úvod	8
1 Interpunkční znaménka a interpunkce	9
2 Čárka ve větě jednoduché.....	10
2.1 Přívlástek volný x přívlástek těsný	10
2.2 Přívlástek několikanásobný x přívlástek postupně rozvíjející	11
2.3 Přístavek.....	12
2.4 Oslovení.....	12
2.5 Citoslovce	13
2.6 Samostatný větný člen	13
2.7 Přechodníkové konstrukce.....	14
2.8 Infinitivní konstrukce.....	14
2.9 Vsuvka	14
3 Čárka v souvětí	15
3.1 Souřadné souvětí	15
3.1.1 Významové poměry a užití interpunkce.....	16
3.2 Podřadné souvětí	19
4 Učivo o interpunkci v učebnicích českého jazyka pro 2. stupeň ZŠ	20
4.1 Typy cvičení	21
5 Učebnice nakladatelství FRAUS.....	22
5.1 Učebnice pro 8. ročník	23
5.2 Učebnice pro 9. ročník	24
6 Učebnice nakladatelství SPN	25
6.1 Učebnice pro 8. ročník	25
6.2 Učebnice pro 9. ročník	26
6.3 Srovnání učebnic.....	28
7 Výzkumná část	29
7.1 Výzkum a jeho cíle.....	29
7.2 Metodika	30
7.3 Rozbor a vyhodnocení testů.....	31
7.3.1 1. cvičení: Přívlástek volný	31
7.3.2 2. cvičení: Přívlástek těsný	31
7.3.3 3. cvičení: Přívlástek (volný, těsný) a interpunkce	32
7.3.4 4. cvičení: Přívlástek (několikanásobný, postupně rozvíjející) a interpunkce	36
7.3.5 5. cvičení: Vysvětlení rozdílů mezi větami (přívlástek volný a těsný)	40

7.3.6	6. cvičení: Tvoření krátkých vět s vsuvkami	42
7.3.7	7. cvičení: Přístavek	44
7.3.8	8. cvičení: Oslovení.....	47
7.3.9	9. cvičení: Významové poměry.....	51
	Závěr.....	55
	Seznam použitých zdrojů	56
	Seznam tabulek.....	58
	Seznam příloh.....	60

Seznam zkratk

ZŠ – Základní škola

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

SPU – Specifické poruchy učení

SPN – Státní pedagogické nakladatelství

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla zabývat problematikou interpunkce ve výuce českého jazyka na základní škole, protože je to dle mého názoru jeden z pravopisných jevů, ve kterém žáci nejvíce chybují. Zároveň jde o problematiku, jejíž znalost je nezbytná nejen ve školním věku, ale i v dospělosti. Na správném užívání interpunkce mnohdy závisí pochopení celého sdělení, a proto je pro každého člověka důležité tuto problematiku alespoň na základní úrovni ovládat.

V první části práce je nejprve teoreticky vymezena problematika interpunkce ve větě jednoduché a v souvětí. Zaměřili jsme se na pravidla interpunkce ve větě jednoduché i v souvětí, tedy na většinu pravopisných jevů, které by měli žáci 8. a 9. ročníku už ovládat. Součástí teoretického vymezení interpunkce je také výklad k této problematice v současných učebnicích českého jazyka nakladatelství FRAUS a SPN pro 8. a 9. ročník.

Druhou částí práce je část výzkumná, jejímž cílem je zmapovat znalosti v této problematice u žáků 8. a 9. ročníků. Výzkumný test zahrnuje veškerou problematiku interpunkce, se kterou se žáci již setkali. Test byl zadán pouze žákům 8. a 9. ročníků, protože jsme chtěli ověřit znalost interpunkce na konci povinné školní docházky.

1 Interpunkční znaménka a interpunkce

Interpunkční znaménka jsou v češtině někdy také označována jako členicí (rozdělovací) znaménka, a to zejména proto, že slouží k významovému členění textu a ke zdůraznění jeho zvukové výstavby (Pravidla českého pravopisu, 2009, s. 50). Interpunkčními znaménky označujeme konec věty nebo souvětí, hranice mezi větami v souvětí nebo mezi větnými členy a též jimi lze vystihovat druhy vět, tzn., zda se jedná o otázku, rozkaz, zvolání či přímou řeč (Havránek, Jedlička, 2002, s. 38). Dle Pravidel českého pravopisu (2009, s. 54) mezi interpunkční znaménka tradičně řadíme čárku, tečku, otazník, vykřičník, středník, dvojtečku, uvozovky, tři tečky, závorky, odsuvník (apostrof), pomlčku a spojovník¹.

Čárka je nejběžnější interpunkční znaménko, avšak také nejproblematictější. Není chápána jako spojovací prostředek, ale v písmu slouží pouze k oddělení složek textu v místech, která podléhají interpunkčním pravidlům (Hubáček, 1996, s. 245).

Tečka se dle Pravidel českého pravopisu (2009, s. 54) píše na konci věty jednoduché nebo souvětí. Pokud se jejich zvláštní povaha nevyznačuje jiným znaménkem, píše se však především na konci vět oznamovacích, ale lze ji použít i na konci vět rozkazovacích či přací. **Otazník** se v textu používá za výpověďmi, které mají charakter otázky. V přímé řeči se ocitá za větou, souvětím či za samostatným nevětným výrazem s tázací platností. **Vykřičníkem** se označuje výrazná zvolací povaha výpovědi nevětné i větné povahy. V textu se objevuje za samostatnými citoslovci, za oslovením ve vokativu nebo za jiným eliptickým nevětným zvolacím výrazem. **Středník** je složen z tečky a čárky, kombinuje jejich funkci a užívá se na konci výpovědních celků, pokud je třeba zdůraznit jejich vzájemnou souvislost. **Dvojtečka** uvozuje část textu, která souvisí s textem předcházejícím, který doplňuje, rozvádí nebo shrnuje. **Uvozovky** jsou zdvojené interpunkční znaménko sloužící především k doslovné citaci. **Tři tečky** se nepoužívají k běžnému členění textu, ale považují se za jeden kompletní znak a signalizují především nedokončení nebo přerušeni sdělení. Do **závorek** se kladou výrazy volně vložené do výpovědi, které mohou doplňovat obsah výpovědi nebo naopak nemusí do vlastního projevu patřit vůbec. **Apostrofem** naznačujeme vynechání určité hlásky v psaném spisovném projevu, v češtině je však užíván zřídka. **Pomlčkou** se od sebe oddělují jednotlivé složky textu. Může naznačovat neukončenou výpověď nebo např. neočekávaný obrat či vyvrcholení děje. **Spojovník** spojuje výrazy, které jsou

¹ Havránek a Jedlička (2002, s. 38) mezi členicí znaménka nezařazují tři tečky, odsuvník a spojovník.

si navzájem významově blízké a stejně závažné. Po grafické stránce je kratší než pomlčka a při psaní na počítači se neodděluje mezerami.

2 Čárka ve větě jednoduché

2.1 Přívlastek volný x přívlastek těsný

Přívlastek lze dělit dle jeho vztahu k řídicímu substantivu, tedy dle těsnosti spojení, na volný a těsný. Hranice mezi těmito dvěma přívlastky není vždy ostrá – existují případy, které se dají vyjádřit obojím způsobem (Hubáček a kol., 1996, s. 231). Z hlediska pravopisného je rozlišování volného a těsného přívlastku důležité zvláště u postponovaných rozvitých přívlastků, jejichž jádrem jsou především dějová přídavná jména (Grepl a kol., 1995, s. 495). Na interpunkci závisí správné pochopení obsahu výpovědi.

Přívlastek volný (nerestriktivní) vyjadřuje vlastnost nebo doplňující informaci o tom, co je pojmenováno samotným substantivem (dodatečně doplňuje jeho význam), stojí tedy vždy za substantivem. Jde o vedlejší určení, které může být vynecháno, aniž by došlo ke změně smyslu celého sdělení (Pravidla českého pravopisu, 2009, s. 61). „*Volný přívlastek přináší víceméně samostatnou informaci, kterou lze beze změny smyslu výpovědi přesunout do výpovědi jiné*“ (Hubáček a kol., 1996, s. 231). Vyjadřujeme jej adjektivem nebo infinitivem. Přívlastek volný je v písmu z obou stran vždy oddělen čárkami. Např. „*Hlavní město Praha, skvost České republiky, je každoročně navštěvována turisty z různých zemí.*“

Přívlastek těsný (restriktivní) vyjadřuje podstatnou vlastnost, zužuje významový rozsah řídicího substantiva. Nemůže být vypuštěn, protože by se změnil smysl výpovědi (Havránek, Jedlička, 2002). Těsný přívlastek je nezbytný pro správné porozumění a na rozdíl od přívlastku volného se čárkami neodděluje, je těsně spjat s okolním textem (Hubáček a kol., 1996). „*Restriktivní přívlastky pomáhají mluvčímu usnadnit, aby adresát poznal, co má na mysli a ve výpovědi pojmenovává*“ (Grepl a kol., 1995, s. 497). Např. „*Studenti sedící v poslední řadě se přesunou dopředu. Slova označená hvězdičkou jsou ojedinelá*“ (Hubáček a kol., 1996, s. 231).

2.2 Přívlástek několikanásobný x přívlástek postupně rozvíjející

Přívlástek několikanásobný

Několikanásobný přívlástek slouží k rozvíjení řídicího členu. Řídící člen je v tomto případě rozvit několika přívlásky ve vztahu souřadnosti. V podstatě zde platí totéž, co platí u ostatních několikanásobných členů tvořených koordinační skupinou². Dle Hubáčka (1996, s 232) platí, že pokud souřadné přívlásky nejsou spojeny spojkami *a, i, ani, nebo* s významem slučovací, nebo pokud jsou spojeny asyndeticky, v písmu se oddělují čárkou. Jednotlivé části několikanásobného přívlásku spojeného asyndeticky jsou většinou synonymní.

Např.: „*Mladý a pěkný; nový i starý x mladý, ale ošklivý; buď nový, nebo starý*“ (Hubáček, 1996, s. 232).

Přívlástek postupně rozvíjející

V přívlásku postupně rozvíjejícím je podstatné jméno zpřesňováno a blíže určováno dvěma či více adjektivy, která obsazují formálně podobnou pozici. Mezi jednotlivé části se v tomto případě čárka neklade (Janovec, 2006, s. 53). Např.: *tvůj šťastnější den, budoucí rocková hvězda*.

Konstrukce přívlásku postupně rozvíjejícího může být i bohatší. V tomto případě dochází k postupnému rozvíjení substantiva tak, že původní konstrukce se shodným přívláskem je celá rozvita dalším přívláskem a tato nově vzniklá konstrukce je i nadále rozvita novým přívláskem. Jako příklad uvádí Hubáček (1996, s. 233) slovní spojení *další nevlídný podzimní den*. Původní dvojici s jedním shodným přívláskem je zde *podzimní den*, dále je tato dvojice celá zpřesněna připojeným přívláskem *nevlídný*, a nakonec je celé toto spojení rozvito přívláskem *další*. Internetová jazyková příručka (© 2008-2018) uvádí slovní spojení „*druhý mezinárodní filmový festival*“ (*proběhly dva ročníky festivalu a oba byly mezinárodní*).

² „*Koordinační skupinu tvoří souřadné spojení dvou nebo více výrazů, které ve větě mají funkci stejného větného členu, označují odlišné skutečnosti, avšak je mezi nimi významová souvislost*“ (Janovec, 2006, s. 48).

2.3 Přístavek

Dle Janovce (2006, s. 60) je základem přístavku (apozice) „*vztah dvou větných členů pojmenovávajících stejnou skutečnost, z nichž jeden většinou nějakým způsobem upřesňuje, shrnuje, doplňuje nebo specifikuje první pojmenování*“. Přístavek je většinou rozvitý a stojí za řídicím jménem. Pro přístavkové spojení je v mluvené řeči charakteristická pauza, v písmu se od sebe jednotlivé složky oddělují čárkou, k výraznějšímu oddělení se také někdy užívá pomlčky (Havránek, Jedlička, 2002).

Např. *Anna Nováková, nejlepší žákyně ročníku, získala prospěchové stipendium. Sněžka, naše nejvyšší hora, je oblíbenou turistickou destinací.*

Skupina s přístavkem bývá také nazývána skupina adordinační, která na rozdíl od skupiny koordinační nevyužívá ke spojování výrazů běžné spojky, ale tzv. přístavkové (adordinační) výrazy jako *tj., totiž, a to, tedy* (Hubáček, 1996, s. 188).

Pravidla českého pravopisu (2009, s. 62) uvádějí dělení přístavkového spojení podle toho, zda druhá část přístavku označuje **stejnou skutečnost** jako část první, zda ji **klasifikuje** (*Vila Tugendhat, slavná funkcionalistická stavba, je zapsána na seznamu UNESCO.*), **zpřesňuje** či **doplňuje** (*Chodili spát velmi brzy, hned po večerníku.*), **poopravuje** (*Konzumace alkoholu, respektive piva, výrazně zvyšuje rizika v dopravě.*) nebo zda představuje **výjimku** (*Všichni žáci už byli zkoušeni, až na dva.*), **shrnutí** (*Zimou trpí ptáci, zajíci, srnky, zkrátka zvěř vůbec.*), **výčet** (*Neměl rád děti z jejího prvního manželství, Marii, Terezu, Pepu a Ondru.*) či **příklad** (*Zbožňuji nezdravá jídla, např. prorostlý bůček.*). Jako zvláštní typ přístavku jsou zde uvedeny vědecké **tituly** (*Přednášky Mgr. Kateřiny Čadkové, Ph.D., bývají hojně navštěvovány.*) a součásti **názvů firem** (*Tiskárna Helma, s. r. o., zabezpečuje komplexní tiskové služby.*).

2.4 Oslovení

Společně s citoslovci, samostatným větným členem a vsuvkou, není oslovení do věty mluvnicky začleněno. Oslovení je vyjadřované 5. pádem (někdy také tvarem 1. pádu) podstatného jména a obsahově souvisí s větou, k níž je připojeno. V řeči se oslovení odděluje přestávkou, v písmu čárkou (*Iveto, pojed' se mnou.*) nebo čárkami (*Ráda bych vás, vážení hosté, přivítala na tomto semináři.*). Pokud však oslovení stojí samostatně, na konec klademe vykřičník (*Vážení hosté! Vítám vás na tomto semináři.*) (Havránek, Jedlička, 2002, s. 151).

Pokud je jednoslovný pozdrav bezprostředně spojen s oslovením, není bezpodmínečně nutné klást mezi pozdrav a oslovení čárku. Např.: *Ahoj(,) Kláro, jak se daří?* Naopak u víceslovných pozdravů je nutné pozdrav a oslovení oddělovat čárkou vždy. Např.: *Dobrý den, paní Nováková*³.

2.5 Citoslovce

„Citoslovce rovněž zpravidla není větným členem, nespojuje se s jiným slovem ve skladební dvojici; často stojí samostatně jako jednočlenná věta citoslovečná“ (Havránek, Jedlička, 2002, s. 151). Ve větě proto citoslovce ve většině případů čárkou oddělujeme. Např.: *Fuj, to jsem se lekla! Ach, to byla nádhera! Haló, počkejte!*

Pokud je však citoslovce spojeno s důrazným zvolacím výrazem, čárkou se neodděluje. Např.: *Ó kéž by to nebyla pravda!* Čárkou se také neodděluje citoslovce, které má ve větě funkci větného členu a do věty je mluvnicky začleněno (Havránek, Jedlička, 2002, s. 151). Např.: *Žába žbluňk do vody. Nebud' tak hr. Hrnek bum na zem.*

2.6 Samostatný větný člen

Podle Čechové (1996, s. 277) je samostatný větný člen „výraz, který stojí mimo vlastní větu, před ní nebo za ní, má nejčastěji vlastnosti podmětu, předmětu nebo příslovečného určení ve větě, k níž patří, a je zastoupen ve větné konstrukci odkazovacím výrazem zájmené povahy.“

Samostatné větné členy jsou členy, které lze k větnému celku volně připojit jejich vytčením mimo větnou strukturu. Tyto členy mohou být před větným celkem buď v antepozici, nebo za ním v postpozici. V obou případech musí být tyto členy odděleny v písmu čárkou a v mluvených projevech přestávkou. Většinou bývá v 1. pádě a ve větě se na něj odkazuje ukazovacím zájmenem (Havránek, Jedlička, 2002, s. 151).

Člen, který stojí v antepozici, slouží ke zdůraznění. Např.: *Šípkový čaj, ten měla ze všeho nejraději. Její velké modré oči, ty byly na ní nejkrásnější.* Naopak člen stojící v postpozici obvykle pouze zpřesňuje původní větu. Např.: *Ještě nikdy jsem tam nebyla, v té Praze. Tomu nikdy věřit nebudu, takovému lháři!*

³ Internetová jazyková příručka: Psaní čárky ve větě jednoduché. [online].

[cit. 19. 10. 2017]. Dostupné z <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=151#nadpis16>

2.7 Přechodníkové konstrukce

„Přechodníkové konstrukce jsou chápány jako rozvité a volně postponované subjektové doplňky“ (Hubáček, 1996, s. 238). Výraz vyjádřený přechodníkem se vztahuje ke slovesu, ale zpřesňuje substantivní výraz v pozici podmětu. Užívají se především konstrukce s přechodníkem přítomným, a to v uměleckých či publicistických textech. Přechodníkové konstrukce musí být v textu odděleny čárkou z obou stran. Např.: „Chlapec sklopil hlavu, červenaje se hanbou. Ani špičkoví odborníci, vycházejíce z nesprávných údajů, nedoberou se žádoucího výsledku“ (Hubáček, 1996, s. 238).

Kromě konstrukcí s činným tvarem přechodníku se v textech mohou objevovat konstrukce, u kterých je zachován pouze tvar trpného přičestí, popř. adjektivum ve jmenném tvaru. I v těchto případech se konstrukce běžně oddělují čárkami. Např.: „Rozhořčen kritickým článkem v novinách, navštívil osobně šéfredaktora. Hluboce pohnutí nespravedlností, rozhodli jsme se k činu“ (Hubáček, 1996, s. 239).

2.8 Infinitivní konstrukce

Častým typem infinitivní konstrukce je taková konstrukce, která je do větného celku zapojena těsně a v písmu se čárkou neodděluje. Např.: Studovat moderní informační technologie není jednoduché. Každý den chodila poslouchat živou hudbu do parku.

Volné infinitivní konstrukce, které se v písmu čárkami oddělují, mají platnost buď příslovečných vět, nebo volných infinitivních přívlasků. Často se ke zvýraznění kromě čárky užívá i pomlčka nebo dvojtečka. Např.: Měla jediný životní cíl – dostudovat vysokou školu. Ta její vlastnost, myslet vždy jen na sebe, mi na ní vadila nejvíc. Stejně tak se v textu čárkou oddělují infinitivní konstrukce s podmínkovým významem nebo infinitivy s významem možnosti. Např.: Potkat tě o rok dříve, všechno by bylo jinak. Nevěděl, kam jet dřív (Hubáček, 1996, s. 239-240).

2.9 Vsuvka

„Vsuvka vyjadřuje nějaký komentář, hodnocení, postoj, který není významově začleněn do obsahu věty“ (Janovec, 2006, s. 76). Typická vsuvka má povahu věty, mluvčí vstupuje do textu a doplňuje jej, vkládá do něj své postřehy či názory. V textu je nutné větné vsuvky oddělovat z obou stran čárkami (Hubáček, 1996, 242). Např.: Můj učitel hudby měl, to bych chtěla zdůraznit, vynikající hudební sluch.

Vsuvka bývá často uvozována podřadicí spojkou nebo jinými podřadicími spojovacími výrazy. Např.: *Měla by ses připravit, jak ti bylo řečeno, na to nejhorší.* Pokud je vsuvka vyjádřena jedním slovem, můžeme i nemusíme ji oddělovat čárkou. Např.: *Vrať se (,) prosím (,) co nejdříve.* Pro vsuvku zpřesňovací, vyjadřující eventualitu, jsou typické výrazy *popřípadě, eventuálně, respektive*, před kterými čárku klademe vždy. Např.: *Přineste si s sebou studentský průkaz, eventuálně index.*

Spojovací výrazy *stejně jako, podobně jako*, mají funkci vsuvky, pokud jsou z obou stran odděleny čárkami. Např.: *Klára, stejně jako já, přišla pozdě.* Pokud však tyto dvouslovné spojovací výrazy vyjadřují slučování či srovnání, čárka se před nimi nepíše. Např.: *Tento sprchový gel je určen stejně jako ostatní kosmetické přípravky především mladým ženám* (Janovec, 2006, s. 76-79).

3 Čárka v souvětí

Daneš (1987, s. 443) definuje souvětí jako „*gramatický útvar tvořený více než jednou větou, věty v něm jsou vzájemně spojeny syntaktickými vztahy a souvětí tvoří zpravidla i jeden celek zvukový (a grafický), ohraničený konkluzivní kadencí (resp. tečkou, vykřičníkem, otazníkem)*“.

Jednodušší definici podávají Havránek a Jedlička (2002, s. 171), kteří souvětí popisují jako „*větný celek složený ze dvou nebo více vět, který vyjadřuje spojení myšlenek ve vyšší, složitější myšlenkový celek*“.

Kromě čárky, jako nejběžnějšího členicího znaménka, mohou být věty v souvětí spojeny různými spojovacími prostředky, kterými jsou souřadící či podřadicí spojky (např.: *že, aby, když, protože, ale, i*) a vztažné výrazy – nejčastěji vztažná zájmena a vztažná příslovce, které se souborně označují jako relativna (např.: *kdo, co, který, kdy, kde, odkud*). V některých případech spojovací prostředek může i chybět. Mezi větami v souvětí může být použito spojení paratactické či hypotactické (Hubáček, 1996, s. 245).

3.1 Souřadné souvětí

Souřadnost (parataxe) je typ spojení, kde jsou spojované členy na stejné syntaktické úrovni, tvoří koordinační skupinu (Hubáček, 1996, s. 245). V souřadném souvětí jsou věty spojeny souřadně, což znamená, že ani jedna z nich není mluvnický závislá na druhé, a žádná z nich není začleněna do jiné věty jako větný člen (Grepel a kol., 1995, s. 555). Klasickou školskou pomůckou pro rozpoznání souřadného souvětí

je počet hlavních a vedlejších vět (alespoň dvě věty hlavní a libovolný počet vět vedlejších).

Věty v souřadném souvětí jsou nejčastěji spojeny souřadícími spojkami⁴, mohou však být prostě postaveny vedle sebe bez spojky, tzv. asyndeticky. Dále mohou být věty v souřadném souvětí spojeny některými lexikálními prostředky, nejčastěji příslovci, ale i složenými prostředky, vícečlennými spojovacími výrazy či relativy. Nutno podotknout, že souřadící spojky nejsou součástí vět, nejsou tedy ani větnými členy. Naopak příslovce si ponechávají svůj lexikální význam a platnost příslovečného určení (Hubáček, 1996, s. 246).

Ve 2. oddílu 2. kapitoly, pojednávajícím o několikanásobném přívlastku, je zmíněno, že pokud souřadné přívlastky nejsou spojeny slučovacímí spojkami *a, i, ani, nebo, či* s významem slučovacím, nebo pokud jsou spojeny asyndeticky, v písmu se oddělují čárkou. Totéž platí i u souřadně spojených hlavních vět. Např.: „*Nastaly mrazy, na skalce se objevily první květy krokusů, ze země se dobývaly stvoly narcisů. Pasáček se rychle otočil, ale les za ním byl tichý*“ (Staněk, 1997, s. 27).

V souvětí souřadném se však hlavní věty čárkou neoddělují v případě, že jsou spojeny spojkami *a, i, ani, nebo, či* s významem slučovacím. Např.: „*Děti stavějí z písku hrady nebo dělají bábovičky. Ohlas první Kolářovy sbírky nebyl velký a originalitu jeho Křestného listu dokázal pochopit málokdo*“ (Staněk, 1997, s. 27).

Pokud jsou souřadně spojené věty hlavní spojeny spojkami *a, i, ani, nebo, či* s jiným významem než prostě slučovacím (tzn. v jiném významovém poměru), jsou čárkou odděleny. Např.: „*Už bylo pozdě večer, a tatínek nepřicházel. Budeš pořádně jíst, nebo půjdeš od stolu*“ (Staněk, 1997, s. 27).

3.1.1 Významové poměry a užití interpunkce

Jak uvádějí Havránek a Jedlička (2002, s. 175), věty v souvětí souřadném mohou být v poměru slučovacím, stupňovacím, odporovacím, vylučovacím, příčinném či důsledkovém⁵.

⁴ Vyjadřují vztah koordinace mezi větami v souřadném souvětí, mezi větnými členy, a vyjadřují také jednotlivé významové poměry (např.: *a, i, ani, ale, dokonce, či, však, tedy, aj.*).

⁵ Čechová (1996, s. 350) k těmto šesti významovým poměrům řadí ještě poměr vysvětlovací, sloužící k ozřejmění nebo odůvodnění věci, užívá se zde spojovacích prostředků *tj., totiž, vždyť, však*, avšak toto souvětí může být spojeno i asyndeticky. Interpunkční znaménko však mezi jednotlivé věty klademe vždy (*Nechoval se zrovna ekologicky, tj. netřídil všechno odpad. Měla jednu slabou stránku, byla egoistická.*).

Slučovacím poměrem se vyjadřuje prostá sounáležitost vět, které jsou na stejné úrovni, jsou si rovné. Věty jsou spojovány slučovacími spojkami, často také zdvojenými spojovacími výrazy (např.: *i – i, jednak – jednak, buď – nebo*), některými vytýkacími příslovci (např.: *a také, a potom*), ale také relativy. U tohoto typu souvětí je také časté asyndetické spojení (Hubáček, 1996, s. 246). Pravidlem zde zůstává, že se v tomto poměru čárka nepíše před spojkami *a, i, ani, nebo, či*. Např.: *Vrátil se domů živ a zdráv. Prasat i srnců je tu dost. Maminka ani tatínek nic nenamítali. Životopis přineste osobně nebo zašlete poštou*. U dvojitých spojovacích výrazů se čárka klade před druhý z nich. Např.: *Doma není ani tatínek, ani maminka*. Asyndeticky spojené věty jsou vždy odděleny čárkou. Např.: *Přišel naštvaný, zamračený, podrážděný*. Čárka se nepíše před spojeními typu *a pak, a potom, a také*. Např.: *Vyšla jsem do ulice, šla jsem si koupit snídani a pak jsem se rychle vrátila zpět. Na rautu bylo mnoho Čechů a také několik Slováků*.

V poměru **stupňovacím** je obsah druhé věty závažnější než obsah věty první, druhá věta zesiluje nebo zpřesňuje větu první. K nejčastějším spojovacím prostředkům patří *ba, dokonce, ba i, dokonce i, ba ani, dokonce ani*, stupňovacím prostředkem může být spojka *i* (např.: *Celému sálu jsem byl pro smích, i můj nejlepší přítel se smál*). Časté jsou také dvojitě výrazy *nejen – ale i, nejenže – ale, nejen – nýbrž i*. Před spojovacími výrazy se v tomto poměru vždy čárka píše, u dvojitých výrazů se čárka klade až před druhý výraz (Čechová, 1996, s. 334). Např.: *V našem městě nebyly hezké silnice, ba ani chodníky. Dosažený úspěch ho nejen povzbudil, nýbrž i motivoval. My už nejedeme, my běžíme*. Grepl a kol. (1995, s. 354) uvádí i spojovací výrazy typu *a ještě, a dokonce, a ke všemu, a k tomu, ba co víc, a co horšího*, před nimiž se čárka také píše, stejně jako u asyndetického spojení, které lze v rámci tohoto poměru použít také.

„**Odporovací** souvětí vyjadřuje nesoulad dvou faktů: obsahy vět jsou v rozporu, obsah druhé věty omezuje platnost věty první nebo se vyjadřuje náhrada neplatného faktu platným“ (Čechová, 1996, s. 334). Hlavním spojovacím výrazem je v tomto případě odporovací spojka *ale*, dále také výrazy *avšak, jenže, nýbrž, leč, však*. Čárka se před těmito výrazy píše vždy. Např.: *Čekala jsem na ni, ale nepřišla. Byl to mladý, avšak rozvážný člověk*. Mohou zde být užity i dvojitě spojovací prostředky *nejen – ale, sice – ale*, u kterých se čárka klade až před druhý spojovací výraz. Např.: *Pivo je nejen potěšením, ale i výborným lékem*.

Odporovacího významu nabývá i spojka *a*, kterou lze dle Internetové jazykové příručky (©2008-2018) užít tehdy, pokud je možno ji nahradit jinou odporovací spojkou. Čárka se v tomto případě klade před spojkou. Např.: *Snažil se, a neuspěl. Dostal za svůj výkon padesát bodů, a nikoliv šedesát. Nic neumí, a přesto mi radí.* Lze zde užít i asyndetického spojení, např.: *Mluvil jsem s ní, neodpovídala.* K tomuto poměru lze zařadit i konfrontační vztah, ve kterém jsou dvě věty v kontrastu. Častými konfrontačními spojkami jsou: *kdežto, zato, zatímco*, před kterými čárku také klademe. Např.: *U sousedů bylo ticho, zatímco u nás doma byl neustále hluk* (Čechová, 1996, s. 335).

Pro **vylučovací** poměr je charakteristické vylučování obsahů jednotlivých vět, tzn., pokud platí jeden obsah, druhý platit nemůže nebo nemusí. Častými spojovacími prostředky jsou *nebo, anebo, či*, před které se čárka klade⁶, v těchto případech jde především o silný kontrast a ostré protiklady. Např.: *Chovej se tu slušně, nebo sem nechod! Zvítězím, anebo padnu* (Hubáček, 1996, s. 267). Dále se zde uplatňují také dvojité spojovací výrazy *bud' – (a)nebo, at' – či, at' – at', at' – nebo*, kde se čárka klade před druhý spojovací výraz. Např.: *Bud' budeš trénovat, nebo toho sportu nech. At' už dosáhneš svého cíle, nebo neuspěješ, nesmíš přestat trénovat* (Havránek, Jedlička, 2002, s. 174).

V poměru **příčinném** (neboli důvodovém) vyjadřuje druhá věta příčinu nebo vysvětlení tvrzení, které je ve větě první. Nejčastějšími spojovacími prostředky jsou *neboť, totiž, vždyť*, může se vyskytnout i *však, přece*, před které se čárka vždy klade (Hubáček, 1996, s. 248). Např.: *Voda se po vesnici rychle šířila, neboť praskla hráz. Bud' tu s námi, vždyť jsi jeden z nás!*

Opakem příčinného poměru je poměr **důsledkový**, ve kterém druhá věta vyjadřuje, co z obsahu první věty plyne a jaký byl vyvolán následek. Typickými spojovacími prostředky jsou *proto, tedy, tudíž, a proto, a tedy, a tak, a tudíž, a tím*, před které se v tomto poměru čárka klade. Např.: *Mluvil překotně, a tedy nesrozumitelně. V tomto kraji je teplé, a proto příjemné počasí.* Čárku před výrazem *a tak* nepíšeme tehdy, pokud je *tak* příslovcem způsobu a předchází mu spojka *a*. Např.: *Obě ruce položíme na ovladač a tak regulujeme rychlost* (Staněk, 1997, s. 28). Lze zde užít i asyndetického spojení, např.: *Šli úplně mimo trasu, museli zabloudit.*

⁶ Pokud spojka *nebo* vyjadřuje slabé protiklady, výčet možností nebo pokud může platit více variant, čárka se před ní neklade. Např.: *Půjdeme do kina nebo do divadla. At' měl dost peněz nebo neměl nic, vždy mě dobře pohostil* (Janovec, 2006, s. 52).

Toto je tradiční školské dělení významových poměrů v rámci parataxe. Novější syntaktické příručky uvádějí odlišné třídění a vymezení významových poměrů. Např. Panevová (2014, 146) uvádí poměr slučovací, odporovací, vylučovací, stupňovací, důvodový, konfrontační, soupeření⁷ a důsledkový.

Pro žáky je důležité, aby poznali stavbu souvětí a dokázali rozlišit, zda jde o souřadnost či podřadnost. Znalost stavby souvětí je důležitá především pro správné určení typu souvětí a správné kladení čárek. Největší pozornost je třeba věnovat interpunkci v takových případech, kde dochází ke spojování vět spojkami *a, i, ani, nebo* s významem slučovacím. Je třeba také dávat pozor na to, že se tyto spojky mohou objevovat i v jiných významových poměrech, kde jsou pravidla užívání interpunkce odlišná (Čechová, Styblík, 2010, s. 149).

3.2 Podřadné souvětí

„*Hypotaxí rozumíme takový způsob spojení vět, při kterém se jedna věta začleňuje do jiné věty jako její člen*“ (Grepel a kol., 1995, s. 555). V hypotaktickém souvětí je věta začleněná syntakticky závislá na větě dominující, přičemž začleněnou větou se rozumí věta vedlejší, a větou, která syntakticky začleněna není, se rozumí věta hlavní. Věta závislá a věta dominující jsou tedy ve vztahu dominance⁸. Podřadné souvětí obsahuje tedy jednu větu hlavní a jednu nebo více vět vedlejších. Vedlejší věty mohou být spojeny podřadnými spojkami⁹, vztažnými zájmeny (*jaký, který, čím, jenž, kdo, co*) nebo vztažnými příslovci (*kam, kdy, kde, kudy, odkdy*). Spojky nejsou větnými členy, naopak zájmena i příslovce mají platnost větného členu věty vedlejší (Hubáček, 1996, s. 250-251). Z hlediska interpunkce lze říci, že věty hlavní vždy oddělujeme od vět vedlejších čárkou, kterou klademe před spojovací výraz.

Vedlejší věty jsou věty začleněné, které mají platnost větných členů, proto je můžeme rozdělit na věty podmínčné, předmětné, příslovečné, přívlastkové, doplňkové a přísudkové (Čechová, 1996, s. 291). Věty hlavní od vět vedlejších oddělujeme čárkou

⁷ V tomto případě, kdy dvě nebo více entit v roli soupeří, se užívá předložek *versus* nebo *kontra*. Např.: „*Tady vůbec nešlo o stát versus církev*“ (Panevová, 2014, s. 148).

⁸ „*Dominace je vztah mezi nestejnorodými členy nebo celky, z nichž jeden dominuje nad druhým, je nadřazen*“ (Hubáček, 1996, s. 183). V rámci věty vzniká realizací dominance skladební dvojice, v rámci souvětí vzniká hypotaktické souvětí.

⁹ K nejčastějším podřadným spojkám patří *když, až, že, než, protože, pokud, aby, takže, jelikož, ačkoli* (Cvrček, 2010, s. 293).

vždy. Čárkou oddělujeme i spojení dvou podřadně spojených vedlejších vět, které jsou na sobě závislé.

Na pomezí parataxe a hypotaxe stojí tzv. nepravé vedlejší věty, které jsou spojeny hypotakticky, ale tvoří souvětí parataktického typu. „*Věty jsou nejčastěji ve vztazích koordinačních, závislé věty nevstupují do struktury jiných vět jako jejich větné členy*“ (Čechová, 1996, s. 336). Např.: *Z druhé strany přiběhl pes, který se dal do štěkání.*

Čechová a Styblík (1998, s. 149) uvádějí, že pro správné určení typu vedlejší věty je důležitá znalost větných členů. Přesto je ale důležité žáky seznámit s tím, že ne vždy lze větný člen přímo nahradit větou vedlejší nebo naopak, aby obě vyjádření byla totožná. „*V souvětí Nevím, co by se mu líbilo nelze větu předmětnou nahradit větným členem, ve větě Pozoroval jsem vlaštovky zase nemůžeme předmět nahradit větou předmětnou“ (Čechová, Styblík, 1998, s. 149).*

4 Učivo o interpunkci v učebnicích českého jazyka pro 2. stupeň ZŠ

Tato kapitola je zaměřena na rozbor a porovnání vybraných řad učebnic českého jazyka pro 8. a 9. ročník, konkrétně tedy kapitol týkajících se interpunkce ve větě jednoduché a v souvětí. Při rozboru učebnic jsme se zaměřovali na typy cvičení, výklad interpunkce, ale také na případné odlišnosti mezi řadami učebnic nakladatelství FRAUS a SPN. Učebnice nakladatelství FRAUS jsme zvolili, protože je podle nich vyučováno na základní škole, ve které byl realizován výzkumný test pro praktickou část této práce. Nakladatelství SPN patří mezi jedno z nejvýznamnějších nakladatelských institucí v České republice a svojí tradicí sahá až k době Marie Terezie, která na stejném místě, kde dnešní nakladatelství SPN sídlí, založila první nakladatelství školních knih a knižní velkosklad¹⁰. Mezi další současná nakladatelství vydávající učebnice českého jazyka pro základní školu patří např. nakladatelství Alter či Nová škola.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání rozděluje vzdělávací obsah oboru Český jazyk a literatura do tří složek: *Komunikační a slohová výchova*, *Jazyková výchova* a *Literární výchova*, avšak ve výuce se tyto tři složky propojují. Znalosti a dovednosti mateřského jazyka získané během výuky jsou nezbytné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale také pro vytvoření předpokladů k efektivní komunikaci a osvojení poznatků v dalších oblastech. Jazyková výchova vede žáky k logickému

¹⁰ SPN: *Nakladatelství* [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://spn.cz/nakladatelstvi/>

myšlení, které je nejdůležitějším prvkem srozumitelného vyjadřování. Vzdělávání v této oblasti Českého jazyka a literatury vede k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí.

Podle *Očekávaných výstupů* v rámci RVP ZV by žák 2. stupně měl zvládnout rozlišit větu jednoduchou od souvětí, ale především pravopis lexikální, slovotvorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché a v souvětí. Interpunkci ve větě jednoduché a v souvětí řadíme do pravopisu skladebního.

Dle Hausera (2007, s. 30) je pro žáky nejněsnější kladení interpunkčního znaménka na konci věty, naopak interpunkce ve větě jednoduché a v souvětí už je pro žáky složitější. Ve větě jednoduché se žáci učí oddělovat jednotlivé členy několikanásobných větných členů, stejně tak se žáci průběžně učí kladení čárky u přístavku, přívlastku, samostatného větného členu, vsuvky a citoslovcí. Při vyučování interpunkce je důležité žákům zdůrazňovat vztah interpunkce a stavby věty a souvětí.

4.1 Typy cvičení

Pro nácvik a správné upevnění pravopisu se užívá několik typů cvičení. Podle Čechové a Styblíka (1998, s. 81) jsou cvičení důležitým prvkem pro uchování získaných vědomostí a poznatků, ale slouží především k opakování a systematizaci učiva. Cvičení musí být v souladu s mentální vyspělostí žáků a s dosaženým stupněm vzdělání, ale zároveň by pro žáky neměla být příliš snadná a měla by tak podněcovat jejich myšlenkovou aktivitu.

Námi analyzované učebnice obsahují různé typy cvičení, pomocí kterých si žáci osvojují a upevňují znalosti týkající se interpunkce ve větě jednoduché a v souvětí. Následující typy cvičení jsou charakterizovány dle *Didaktiky českého jazyka pro 2. stupeň ZŠ* a podle již zmíněných analyzovaných učebnic.

Nejběžnějším typem cvičení k procvičování interpunkce jsou cvičení **doplňovací**. Cvičení doplňovací jsou nejvíce rozšířeným typem pravopisných cvičení vůbec, a to především kvůli časové nenáročnosti. Žáci nemusí nic opisovat, pouze doplňují chybějící čárky, v případě souvětí lze doplňovat i vhodné spojovací výrazy. Pouhé doplňování určitých jevů však může být i nevýhodou. Pokud žák text neopisuje, nevytváří si tak návyk správného psaní konkrétního pravopisného jevu (Hauser, 2007, s. 32).

Dalším hojně používaným typem cvičení jsou cvičení **vyhledávací a určovací**. Tohoto typu cvičení se užívá v rámci přívlastků (vyhledání přívlastků a určení jejich

druhů, např. těsné, volné, několikanásobné, postupně rozvíjející), souvětí (vyhledání souvětí a určení, zda je souřadné či podřadné), vedlejších vět (vyhledání vedlejších vět, určení jejich druhu a určení významového poměru mezi souřadné spojenými vedlejšími větami), několikanásobných větných členů (vyhledání několikanásobných větných členů a určení významových poměrů mezi jejich jednotlivými složkami), přístavku (vyhledání přístavku) a hlavních vět (vyhledání hlavních vět a určení významového poměru mezi nimi).

Cvičení **konstrukčních** lze využít k procvičování významových poměrů (je zadán poměr a žáci tvoří souvětí), samostatných větných členů (přeformulování dané věty tak, aby byl použit samostatný větný člen) a přístavků (zadané věty žáci rozšiřují o přístavkové konstrukce).

Ve cvičeních **rozlišovacích** žák volí mezi dvěma nebo více možnostmi, z nichž je většinou jen jedna správná. Vhodné je užití těchto cvičení u přívlastků (rozlišování volných a těsných, postupně rozvíjejících a několikanásobných), při určování druhů vedlejších vět nebo při určování druhů souvětí (žáci rozlišují, zda jde o souvětí souřadné či podřadné).

V souvislosti s interpunkcí se v některých učebnicích mohou objevit i cvičení **vysvětlovací**, ve kterých má žák příslušný jev vysvětlit, popř. odůvodnit. Jde především o problematiku těsných a volných přívlastků (jsou dány dvě stejné věty, avšak s jinak zanesenou interpunkcí, úkolem žáků je rozlišit, o který druh přívlastku se jedná a vysvětlit významový rozdíl mezi danými větami).

V některých učebnicích se mohou objevit i tzv. **korektury textu**, přestože by se v učebnicích vyskytovat neměly. Žáci by si totiž chybnou podobu určitého jevu mohli zafixovat. Většinou jde o souvislý text s chybně napsanými čárkami, úkolem žáků je interpunkci opravit.

5 Učebnice nakladatelství FRAUS

Nakladatelství FRAUS je největší české učebnicové nakladatelství, jehož učebnice v dnešní době využívá více než polovina škol v České republice. Všechny učebnice odpovídají požadavkům RVP ZV. Každá sada se skládá z učebnice, pracovního sešitu a příručky učitele. V současné době je v prodeji tzv. nová generace učebnic, kterých jsme využili k následujícímu rozboru. Jedná se o aktualizovanou řadu původních učebnic, ve které je mimo jiné více pozornosti věnováno opakování učiva z předchozího

ročníku. Je zde také kladen větší důraz na posílení čtenářské gramotnosti a komunikační kompetence žáků¹¹.

5.1 Učebnice pro 8. ročník

Učebnice českého jazyka pro 8. ročník obsahuje 7 hlavních kapitol. Na konci každé kapitoly je jedna strana věnována souhrnnému opakování. Pro náš rozbor je stěžejní kapitola *Skladba*, ve které se vyskytují všechny jevy spojené s interpunkcí, což je pro nás prioritní.

První podkapitola s názvem „*Co už umíme ze skladby*“ se zabývá opakováním věty jednoduché a souvětí. Většina cvičení je zaměřena na určování druhů vedlejších vět. Druhá podkapitola už je zaměřena na novou látku, což jsou významové poměry mezi souřadně spojenými hlavními větami, kterým je zde věnována velká pozornost. Hned v úvodu jsou velice přehledně vysvětleny všechny významové poměry včetně typických spojovacích výrazů, grafických symbolů a užití interpunkce. Ke každému spojovacímu výrazu je uvedena jedna příkladová věta. Prvních 7 cvičení se zabývá pouze určováním významových poměrů (v textu je vyznačeno souvětí a žáci určují významový poměr; je dána věta vedlejší a žáci doplňují větu hlavní v daném poměru; v zadaném souvětí s určeným významovým poměrem žáci určují, zda je poměr určen správně). Další dvě cvičení už jsou zaměřena především na interpunkci (žáci spojují větu hlavní s větou vedlejší, doplňují interpunkci a určují poměr). V následujících dvou cvičeních žáci musí opravit chybně zanesenou interpunkci a své rozhodnutí zdůvodnit.

Ve třetí podkapitole se dostáváme k významovým poměrům mezi větnými členy a vedlejšími větami. Významové poměry si žáci už osvojili v předchozí části (v rámci souvětí souřadného), zde je pouze vysvětleno, že významových poměrů lze užívat i v rámci několikanásobných větných členů. Cvičení jsou zaměřena především na jejich vyhledávání a určování významových poměrů mezi nimi, dále také na jejich užití ve větách.

Stěžejní je pro nás kapitola zabývající se spojovacími výrazy v souvětí a interpunkcí v souvětí. V úvodu jsou uvedeny všechny spojovací výrazy, kterými se věty v souvětí spojují (spojky, vztažná zájmena, příslovce), včetně příkladů. Několik

¹¹*Fraus: Nová generace učebnic* [online]. [cit. 2018-02-03].

Dostupné z: <https://ucebnice.fraus.cz/cs/nezavisle-stranky/nove-generace-ucebnic/2.-stupen-zs-19890>

prvních cvičení je zaměřeno na spojování vět v souvětí (doplňování vhodných spojovacích výrazů a určování jejich slovních druhů). Je zde přehledně vysvětleno, kdy se v souvětí oddělují věty čárkami. Následující cvičení jsou převážně o doplňování interpunkce do daného textu. Posledním úkolem je vytvořit souvětí (včetně správného doplnění interpunkce) podle jeho grafického znázornění. Na konci kapitoly jsou dvě strany souhrnného opakování, v němž si žáci procvičí všechny jevy, které byly v kapitole probrány.

5.2 Učebnice pro 9. ročník

Učebnice pro 9. ročník obsahuje 9 kapitol včetně opakování učiva z 8. ročníku. V rámci kapitoly *Skladba* se žáci seznamují s přívlastkem volným a těsným – jsou zde vysvětleny rozdíly a uvedeny příklady. V prvním cvičení jde o rozlišování volných a těsných přívlastků (včetně doplňování chybějící interpunkce). Další dva úkoly jsou zaměřeny na vlastní myšlenkovou aktivitu žáků – v prvním případě jde o tvoření vět s danými přívlastky volnými a těsnými (...*stojící na okraji silnice...*), ve druhém jsou dána podstatná jména, ke kterým žáci dopisují vhodné volné a těsné přívlastky. Poslední cvičení je zaměřeno na vyhledávání a určování všech druhů přívlastků (shodné, neshodné, volné, těsné, několikanásobné, postupně rozvíjející).

Velká pozornost je zde věnována souvětí souřadnému a podřadnému, ale také druhům vedlejších vět, které jsou zde vysvětleny. Následující cvičení jsou zaměřena na určování druhů vedlejších vět a vyhledávání jejich příslušných druhů. V dalším cvičení je dáno souvětí (např.: *Vojta pozoroval muže který vstoupil do domu a pak začal telefonovat.*), do kterého lze doplnit interpunkci dvojitým způsobem tak, aby se pokaždé změnil význam.

Celá další podkapitola se zabývá významovými poměry v rámci souřadně spojených větných členů a vedlejších vět. Problematikou významových poměrů se podrobněji zabývá už učebnice pro 8. ročník, proto je zde pouze krátce zopakována. Cvičení jsou zaměřena na vyhledávání několikanásobných větných členů a určování poměrů mezi nimi. Objevuje se zde i cvičení „*Které tvrzení je pravdivé?*“ (např.: *Před spojkou a se nikdy nepíše čárka – žáci rozhodují, zda ano či ne*).

Nově se zde žáci seznamují se samostatným větným členem, oslovením a vsuvkou. Všechny tyto jevy jsou zde vysvětleny včetně pravidel užívání interpunkce. V prvním cvičení jsou dány dvě fotografie a žáci podle nich tvoří věty se samostatnými větnými členy, krátké dialogy s oslovením a stručný popis se vsuvkami. V dalším cvičení je

úkolem vytvořit z vyznačených větných členů samostatné větné členy (např.: *Počasi se o víkend vydařilo.*), dále žáci ze souvětí musí vytvořit větu jednoduchou s oslovením (např.: *Ptal jsem se strýčka, jestli chytil nějakou rybu.*) a utvořit věty jednoduché s danými vsuvkami. Poslední cvičení je vyhledávací – v daném textu musí žáci najít samostatné větné členy, oslovení a vsuvky. Stejně jako v učebnici pro 8. ročník, je i zde věnována strana souhrnnému opakování a několik dalších stran zabývajících se opakováním všech pravopisných jevů.

6 Učebnice nakladatelství SPN

Státní pedagogické nakladatelství patří k významné vydavatelské instituci v České republice. Všechny učebnice jsou v souladu s požadavky RVP ZV a slouží k rozvíjení daných kompetencí (kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní kompetence). Ke každé učebnici patří pracovní sešit pro žáky a metodická příručka pro učitele¹².

6.1 Učebnice pro 8. ročník

Učebnice je rozdělena na dva oddíly (*Jazyk, Sloh a komunikace*). Oddíl *Jazyk* se dělí na 4 kapitoly, z nichž je pro náš rozbor důležitá kapitola *Skladba* (rozdělena na *Stavbu větnou* a *Stavbu textovou*). V rámci *Stavby větné* se žáci seznamují s rozvíjejícími větnými členy, z nichž je pro nás stěžejní přívlastek. Přívlastky volné a těsné jsou zde nejprve krátce vysvětleny, uvedeny jsou i příklady. Následující cvičení je zaměřeno na jejich rozlišování a doplňování čárek do textu. Druhým úkolem je z daných dvojic vět vytvořit větu jednoduchou tak, aby obsah jedné věty byl vyjádřen rozvitým přívlastkem, a rozhodnout, zda jde o přívlastek volný nebo těsný. Dalšími druhy přívlastku jsou přívlastek postupně rozvíjející a několikanásobný, které jsou zde vysvětleny i s příklady. Na procvičení je zde pouze jedno cvičení, a to cvičení rozlišovací a doplňovací (žáci rozlišují přívlastky postupně rozvíjející a několikanásobné a doplňují čárky do textu).

Další podkapitola se zabývá významovými poměry mezi jednotlivými složkami v několikanásobném členu. V úvodu je vysvětleno, čím je několikanásobný větný člen tvořen, dále jsou zde popsány významové poměry, kterých může být v rámci jednotlivých složek několikanásobného členu užito (*slučovací, stupňovací, odporovací,*

¹² *Naše učebnice: Český jazyk pro ZŠ 8, učebnice* [online]. [cit. 2018-02-10].

Dostupné z: <http://naseucebnice.cz/ucebnice-a-pracovni-sesity-z-cj/309-cesky-jazyk-pro-zs-8-ucebnice-9788072354252.html>

vylučovací, důsledkový). Významové poměry jsou zde přehledně vysvětleny včetně nejběžnějších spojovacích prostředků. Pravidla užívání interpunkce jsou u každého významového poměru přehledně popsána. Následující cvičení jsou zaměřena převážně na vyhledávání několikanásobných větných členů a určování poměru mezi nimi, pouze jedno cvičení je zaměřeno na doplňování interpunkce.

Přehledně je v další podkapitole vysvětlen přístavkový vztah. Úkolem v následujících cvičeních je vyhledání přístavků a doplnění čárek, dále je dán text a žáci musí do vět vybrat z nabídky vhodné přístavkové konstrukce (zde je už interpunkce doplněna). V posledním úkolu musí žáci tvořit své vlastní věty (o svém oblíbeném hudebním interpretovi) s užitím přístavků.

Především souvětí podřadnému je věnováno hodně pozornosti. V úvodu je krátce vysvětlena podstata podřadného souvětí, věty hlavní, věty vedlejší a interpunkce v rámci tohoto typu souvětí. Přehledně jsou zde vysvětleny jednotlivé druhy vedlejších vět včetně toho, jak je nejlépe rozpoznat. Několik prvních cvičení se zaměřuje především na rozlišování jednotlivých druhů vedlejších vět, dále jsou zde cvičení doplňovací, ve kterých je úkolem doplnit interpunkci do souvětí. Dále je zde vysvětleno souřadné spojení vedlejších vět (spojovací výrazy a pravidla interpunkce), včetně cvičení zaměřených na určování významových poměrů mezi souřadně spojenými vedlejšími větami a doplňování interpunkce.

V rámci *Stavby textové* se žáci seznamují se souvětím souřadným, jehož podstata včetně pravidel interpunkce je v úvodu vysvětlena. Dále jsou zde znovu zmíněny významové poměry (nejčastější spojovací výrazy, pravidla interpunkce), v této kapitole však mezi větami hlavními. Cvičení jsou nečastěji určovací a doplňovací (určení významového poměru a doplnění interpunkce), v některých cvičeních jsou zadány dvě věty, které žáci musí spojit v určitém poměru. Na konci celé této kapitoly je podkapitola s opakováním učiva ze skladby. Na dvou stranách jsou zde cvičení na všechny jevy, které byly na předešlých stranách probírány, v rámci interpunkce jde o cvičení čistě doplňovací.

6.2 Učebnice pro 9. ročník

Učebnice pro 9. ročník je stejně jako učebnice pro 8. ročník rozdělena na dva oddíly (*Jazyk, Sloh a komunikace*). Oddíl *Jazyk* se skládá z 5 kapitol, z nichž je pro nás opět stěžejní kapitola *Skladba* (opět rozdělena na *Stavbu větnou* a *Stavbu textovou*). V rámci *Stavby větné* a rozvíjejících větných členů jsou pro náš rozbor stěžejní

především přívlastky volné, těsné, postupně rozvíjející a několikanásobné, které jsou zde nejdříve vysvětleny, a následně je jim věnováno několik cvičení. Jde především o cvičení rozlišovací a doplňovací (rozlišení druhu přívlastku a případné doplnění interpunkce).

Další část se zabývá několikanásobnými větnými členy, jejichž podstata je zde nejprve vysvětlena (včetně pravidel interpunkce a příkladů). Následující dvě cvičení jsou vyhledávací a doplňovací (vyhledání několikanásobných větných členů a doplnění čárek). Přístavkový vztah je v další části také nejprve vysvětlen (včetně pravidel interpunkce a příkladových vět), v následujících cvičeních jde především o doplňování interpunkce.

Poměrně hodně pozornosti je zde věnováno samostatnému větnému členu. Po jeho úvodním vysvětlení (včetně několika příkladů) následují cvičení. Prvním úkolem je přeformulovat věty tak, aby v nich bylo užito samostatného větného členu, další cvičení je na podobném principu (jsou dány věty a žáci je musí přepsat s užitím samostatných větných členů). Poslední cvičení je čistě doplňovací (doplňování čárek do vět a jejich odůvodnění).

Následující část, *Věta a souvětí*, už se zabývá mimo jiné i interpunkcí v rámci souvětí. Jako první je zde rozebráno souvětí podřadné (věta hlavní, věta vedlejší), jsou zde popsány druhy vedlejších vět a postup při jejich určování, následující cvičení se zaměřují na určování druhů vedlejších vět. Krátce jsou zde vysvětlena pravidla interpunkce v souvětí podřadném, následuje jedno cvičení doplňovací.

V rámci *Stavby textové* je nejprve vysvětlena podstata souvětí souřadného, krátce zopakovány významové poměry a pravidla užívání interpunkce. Následující cvičení jsou především určovací a doplňovací (určení významového poměru a doplnění interpunkce), dalším úkolem je rozhodnout, zda jde o souřadně spojené věty vedlejší nebo souřadně spojené věty hlavní, mezi nimiž stojí věta vedlejší, doplnit čárky a věty určit.

Posledním probíraným jevem v rámci skladby je zde vsuvka. Nejdříve je vysvětleno, o co se jedná (včetně toho, jak se v textu vsuvky oddělují), následují tři cvičení (rozhodnout, zda se v textu jedná o vsuvky nebo vložené vedlejší věty; tvořit věty s danými vsuvkami; do textu vložit vsuvky podle potřeby). Na konci kapitoly je krátké opakování.

6.3 Srovnání učebnic

Již při prvním pohledu do obou učebnic vnímáme rozdíl v jejich grafickém zpracování. Učebnice nakladatelství FRAUS jsou svým zpracováním modernější, barevnější a na první pohled působí příjemněji než učebnice SPN, jejichž grafické zpracování odpovídá roku vydání (2009 a 2010). Z hlediska obsahu probíraného učiva jsou obě učebnice vyrovnané a v mnohých věcech se shodují.

V úvodu kapitoly věnující se skladbě je v učebnicích FRAUS opakování z předchozího ročníku, což v učebnicích SPN naopak chybí, ale objevují se zde tzv. *cvičení pro bystré hlavy*, která obsahují zajímavosti, na které se v kapitole nedostalo. První zásadní rozdíl je v problematice přívlasků. Zatímco učebnice SPN má tuto problematiku zahrnutou jak v učebnici pro 8. ročník, tak i v učebnici pro 9. ročník, učebnice FRAUS se jí věnuje pouze v 9. ročníku. V obou učebnicích je velké množství stran věnováno významovým poměrům v rámci souřadně spojených vět a jejich procvičení, které je v obou učebnicích pojato tak, aby žáky zaujalo. Zatímco v učebnici FRAUS jsou cvičení na všechny významové poměry až po jejich vysvětlení, v učebnici SPN je vždy vysvětlen jeden poměr a následují úkoly na jeho procvičení. Učebnice FRAUS se v jedné kapitole věnuje oslovení, což v učebnici SPN úplně chybí. V obou rozebíraných učebnicích převažují cvičení doplňovací, v učebnicích FRAUS se můžeme setkat i s tzv. korekturami textu.

Učebnice FRAUS jsou již na první pohled pro žáky atraktivnější, působí moderněji, objevují se v nich barevné fotografie a ilustrace. Kromě probíraného učiva se na konci každé kapitoly objevuje tzv. *hledání souvislostí* (většinou jde o zajímavé otázky vztahující se k poslednímu rozebíranému textu), na okrajích jsou různé poznámky a zajímavosti vztahující se k textům a jejich úkolům. Přestože učebnice SPN působí zastaraleji a neobjevuje se v nich tolik ilustrací a zajímavostí, obsah učiva je zde ucelenější a přehlednější.

Na Základní škole Týnská v Třebíči, kde jsme zadávali výzkumné testy, žáci v hodinách českého jazyka využívají učebnice a pracovní sešity nakladatelství FRAUS – nová generace. Všichni tři vyučující českého jazyka na zmíněné základní škole, se kterými jsme spolupracovali, s učebnicemi nejsou moc spokojeni. Učebnice jsou podle nich nedostačující, proto je ve výuce moc často nevyužívají a v hodinách pracují s vlastními materiály (většinou z různých cvičebnic a internetových stránek).

7 Výzkumná část

7.1 Výzkum a jeho cíle

Cílem výzkumu bylo zjistit dosažené znalosti z oblasti interpunkce u žáků na konci povinné školní docházky, tj. v 8. a 9. ročníku. Naším prvotním plánem bylo zaměřit se pouze na jednu určitou problematiku (konkrétně volné a těsné přívlastky), ale později jsme se rozhodli do výzkumu zahrnout veškerou problematiku interpunkce, kterou by žáci v 8 a 9. ročníku už měli ovládat.

Výzkumný test vyplnilo celkem 83 žáků ze Základní školy Týnská v Třebíči. Celkem se jednalo o dvě třídy 8. ročníku a dvě třídy 9. ročníku. Testu se zúčastnili 3 žáci se specifickými poruchami učení (2 chlapci z 8. ročníku a 1 dívka z 8. ročníku), které jsme do celkového vyhodnocení nezařadili. K celkovému vyhodnocení jsme tedy měli 80 vyplněných testů.

7.2 Metodika

Výzkumný test jsem sestavovala s pomocí učebnic českého jazyka nakladatelství FRAUS a SPN pro 8. a 9. ročník a podle cvičebnice Mluvnická a pravopisná cvičení k Přehledné mluvnici češtiny pro základní školy od Vlastimila Styblíka. Věty ve cvičení č. 7 (přístavky) a č. 8 (oslovení) jsem sestavovala sama. Test se skládá celkem z 9 cvičení (každé cvičení sestává z několika dílčích úkolů), z nichž jsou první 2 cvičení uzavřená, ostatní cvičení jsou otevřená s možností vypisovat odpovědi.

První dvě cvičení jsou zaměřena na teoretickou znalost volného a těsného přívlastku. Žáci v tomto typu cvičení vybírali ze čtyř možností, což nám hned v úvodu umožnilo tuto teoretickou znalost přívlastků zhodnotit. Třetí cvičení už se zabývá praktickou znalostí volných a těsných přívlastků, kdy je úkolem ve větách určit druh přívlastku a doplnit interpunkci. O totéž se jedná ve cvičení čtvrtém, pouze s tím rozdílem, že jde o problematiku přívlastků několikanásobných a postupně rozvíjejících. Ve cvičení pátém jde opět o rozlišení volných a těsných přívlastků, avšak v tomto případě jsou zadány dvě a dvě stejné věty, ovšem s jinak zanesenou interpunkcí. Úkolem žáků je v tomto případě popsat významový rozdíl mezi těmito větami, popř. určit druh přívlastků. V šestém cvičení jsou dány dvě vsuvky (*to se ví* a *musím se přiznat*), s nimiž žáci musí utvořit krátké věty. Sedmé cvičení je zaměřeno na rozpoznání přístavku v daných větách a správné doplnění interpunkce. Totéž je úkolem ve cvičení osmém, avšak zde se jedná o oslovení. Deváté cvičení se zaměřuje na významové poměry v rámci souřadného souvětí. Úkolem žáků je u vět rozlišit významový poměr a doplnit interpunkci.

Testy jsem měla možnost v jednotlivých třídách v rámci hodiny českého jazyka zadávat sama (testování probíhalo během března 2018), což jsem uvítala. Zadání každého cvičení jsem žákům vysvětlila, následně pracovali samostatně. Vyplnění testu v každé třídě trvalo zhruba 20 minut. Test byl anonymní, žáci zakroužkovali pouze pohlaví a ročník. Výzkumu se zúčastnilo celkem 83 žáků, 3 žáky s SPU jsem do výsledků nezařadila, protože je konečný počet respondentů 80.

Tabulka č. 1: Rozdělení žáků

	Počet žáků	Počet dívek	Počet chlapců
8. ročník	39	22	17
9. ročník	41	17	24
Celkem žáků		80	

7.3 Rozbor a vyhodnocení testů

7.3.1 1. cvičení: Přívlastek volný

Zadání: Který z přívlastků můžeme z věty vypustit, aniž by se změnil její význam?

Správné řešení: a) přívlastek těsný b) **přívlastek volný** c) ani jeden d) oba dva

Tabulka č. 2: Celkové výsledky žáků 8. a 9. ročníku (1. cvičení)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	28	72 %	34	83 %
Chybně	11	28 %	7	17 %
Celkem správně	73 %		83 %	

Tabulka č. 3: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (1. cvičení)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. ročník	
Správně	13	59 %	15	88 %
Chybně	9	41 %	2	12 %
Celkem správně	59 %		88 %	

Po celkovém zhodnocení výsledků žáků 8. ročníku jsme zjistili, že většina první úkol zvládla, což vyplývá z tabulky č. 2. Z tabulky č. 3 lze usoudit, že chlapci byli v tomto úkolu úspěšnější. Teoreticky by tedy podle našich výsledků většina žáků 8. ročníku problematiku přívlastků volných měla zvládnout.

Tabulka č. 4: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (1. cvičení)

	Dívky 9. Ročník		Chlapci 9. ročník	
Správně	13	76 %	21	88 %
Chybně	4	24 %	3	13 %
Celkem správně	76 %		88 %	

Stejně jako u žáků 8. ročníku, tak i v 9. ročníku byli podle tabulky č. 4 úspěšnější chlapci. Zároveň lze ale upozorovat, že dívky 9. ročníku byly podstatně úspěšnější než dívky 8. ročníku. Žáci 9. ročníku by měli mít problematiku přívlastků více procvičenou, což výsledky v tabulkách č. 2 a č. 4 potvrzují.

7.3.2 2. cvičení: Přívlastek těsný

Zadání: Který z přívlastků neoddělujeme čárkou?

Správné řešení: a) **přívlastek těsný** b) přívlastek volný c) ani jeden d) oba dva

Tabulka č. 5: Celkové výsledky 8. a 9. ročníku (2. cvičení)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	23	59 %	29	71 %
Chybně	16	41 %	12	29 %
Celkem správně	59 %		71 %	

Tabulka č. 6: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (2. cvičení)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. ročník	
Správně	12	55 %	11	65 %
Chybně	10	45 %	6	35 %
Celkem správně	55 %		65 %	

Tabulka č. 7: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (2. cvičení)

	Dívky 9. ročník		Chlapci 9. ročník	
Správně	13	76 %	16	67 %
Chybně	4	24 %	8	33 %
Celkem správně	76 %		67 %	

Celkové výsledky 2. cvičení jsou u obou ročníků méně úspěšné než u 1. cvičení. Lze tedy říci, že žáci teoreticky lépe chápou případné vypuštění přívlastku z věty než jeho oddělování čárkami.

7.3.3 3. cvičení: Přívlastek (volný, těsný) a interpunkce

Zadání: Napište, zda jsou označené přívlastky volné či těsné a doplňte chybějící čárky.

Věta č. 1: Skleněná mísa vybroušené šikovým sklářem ležela rozbitá na zemi.

Správné řešení: Skleněná mísa, vybroušená šikovým sklářem, ležela rozbitá na zemi.
(přívlastek volný)

Tabulka č. 8: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 1. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	4	10 %	7	18 %	6	15 %	5	13 %
Chlapci	4	10 %	1	3 %	9	23 %	3	8 %
Celkem správně	20 %							

Tabulka č. 9: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 1. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	10	24 %	4	10 %	1	2 %	2	5 %
Chlapci	12	30 %	4	10 %	3	7 %	5	12 %
Celkem správně		54 %						

Správně určený druh přívlastku i doplněnou interpunkcí mělo celkem 54 % žáků 9. ročníku, nejúspěšnější byli chlapci. Naopak celkem 20 % žáků 8. ročníku mělo oba dva jevy určeno chybně. Většina žáků 8. ročníku měla chybně zanesenou interpunkci, ale správně určený druh přívlastku, naopak více žáků 9. ročníku mělo přívlastek určený chybně a interpunkci správně.

Věta č. 2: Bratr zaparkoval své auto po dlouhé cestě zablácené před domem.

Správné řešení: Bratr zaparkoval své auto, po dlouhé cestě zablácené, před domem.
(přívlastek volný)

Tabulka č. 10: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 2. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	3	8 %	8	21 %	9	23 %	2	5 %
Chlapci	4	19 %	4	10 %	7	18 %	2	5 %
Celkem správně		27 %						

Tabulka č. 11: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 2. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	7	17 %	6	15 %	4	10 %	0	0 %
Chlapci	7	17 %	4	10 %	9	22 %	4	10 %
Celkem správně		34 %						

Ve 2. větě více chybovali žáci 8. ročníku, celkem 12 žáků chybně určilo jak interpunkci, tak druh přívlastku. Většina žáků obou ročníků nejvíce chybovala v doplnění interpunkce, naopak druh přívlastku většina určila správně.

Věta č. 3: Šaty výrazně obnošené nebo poničené zde nevykupujeme.

Správné řešení: Šaty výrazně obnošené nebo poničené zde nevykupujeme. (přívlastek těsný)

Tabulka č. 12: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 3. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	9	23 %	3	8 %	4	10 %	6	15 %
Chlapci	4	10 %	2	5 %	8	21 %	3	8 %
Celkem správně		33 %						

Tabulka č. 13: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 3. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	9	22 %	1	2 %	6	15 %	1	2 %
Chlapci	10	24 %	4	10 %	8	20 %	2	5 %
Celkem správně		46 %						

Ve 3. větě byli žáci obou ročníků celkově úspěšnější. Celkem 24 % žáků 8. ročníku zaneslo správně interpunkci, ale určilo chybně druh přívlastku, naopak většina žáků 9. ročníku interpunkci zanesla chybně, ale přívlastek určila správně.

Věta č. 4: Pronikavý zvuk sirény narušující jinak tiché odpoledne ohlašoval nedaleký požár.

Správné řešení: Pronikavý zvuk sirény, narušující jinak tiché odpoledne, ohlašoval nedaleký požár. (přívlastek volný)

Tabulka č. 14: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 4. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale špatně přívlastek	%
Dívky	4	10 %	6	15 %	7	18 %	5	13 %
Chlapci	4	10 %	1	3 %	10	26 %	2	5 %
Celkem správně		20 %						

Tabulka č. 15: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 4. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	13	32 %	3	7 %	0	0 %	1	2 %
Chlapci	12	29 %	4	10 %	4	10 %	4	10 %
Celkem správně		61 %						

Se 4. větou si podstatně lépe poradili žáci 9. ročníku, jejichž celková úspěšnost přesahuje 60 %. Většina žáků 8. ročníku chybně zanesla interpunkci, ale správně určila druh přívlastku.

Věta č. 5: Nejmilejší vzpomínky mám na prázdniny strávené u babičky na venkově.

Správné řešení: Nejmilejší vzpomínky mám na prázdniny strávené u babičky na venkově. (přívlastek těsný)

Tabulka č. 16: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 5. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	5	13 %	4	10 %	4	10 %	9	23 %
Chlapci	7	18 %	0	0 %	4	10 %	6	15 %
Celkem správně		31 %						

Tabulka č. 17: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 5. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	9	22 %	4	10 %	1	2 %	3	7 %
Chlapci	12	29 %	5	12 %	3	7 %	4	10 %
Celkem správně		51 %						

Poslední větu opět lépe zvládli žáci 9. Ročníku. Většina žáků 8. ročníku však interpunkci doplnila správně, ale chybně uvedla druh přívlastku. Naopak až 22 % žáků 9. ročníku chybovalo jak v interpunkci, tak při určení druhu přívlastku.

Závěr (1. – 3. cvičení)

Výsledky prvních dvou teoreticky zaměřených cvičení odpovídají tomu, že by většina žáků obou ročníků měla problematiku volných a těsných přívlastků zvládnout, avšak úspěšnost prakticky zaměřeného 3. cvičení není tolik vysoká. Celkem 59 % žáků 8. ročníku ve 2. cvičení určilo správně, že volný přívlastek se neodděluje čárkou, avšak jen malý počet žáků zvládl tuto teoretickou znalost ve 3. cvičení prakticky dokázat. Úspěšnost 9. ročníku byla ve 2. cvičení celkově vyšší (79 %), avšak pouze ve 4. větě přesáhla 60 %.

7.3.4 4. cvičení: Přívlastek (několikanásobný, postupně rozvíjející) a interpunkce

Zadání: Napište, zda jsou označené přívlastky několikanásobné či postupně rozvíjející a doplňte chybějící čárky.

Věta č. 1: Během zasněženého zimního večera se u našich dveří objevil nečekaný host.

Správné řešení: Během zasněženého zimního večera se u našich dveří objevil nečekaný host. (přívlastek postupně rozvíjející)

Tabulka č. 18: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 1. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	9	23 %	6	15 %	3	8 %	5	13 %
Chlapci	5	13 %	4	10 %	4	10 %	3	8 %
Celkem správně		36 %						

Tabulka č. 19: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 1. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	10	24 %	2	5 %	3	7 %	2	5 %
Chlapci	10	24 %	4	10 %	7	17 %	3	7 %
Celkem správně		48 %						

Úspěšnost obou ročníků v 1. větě 4. cvičení byla poměrně vyrovnaná. Více žáků 8. ročníku (21 %) chybovalo při určení druhu přívlastku, naopak 24 % žáků 9. ročníku přívlastek určilo správně, ale chybně doplnilo interpunkci.

Věta č. 2: Celý den byla venku zatažená olověná obloha.

Správné řešení: Celý den byla venku zatažená, olověná obloha.

(přívlastek několikanásobný)

Tabulka č. 20: Celkové výsledky 8. ročníku (4. Cvičení, 2. Věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	3	8 %	12	31 %	4	10 %	3	8 %
Chlapci	1	3 %	10	26 %	5	13 %	1	3 %
Celkem správně		11 %						

Tabulka č. 21: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 2. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Špatně čárky i přívlastek	%	Špatně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale špatně přívlastek	%
Dívky	4	10 %	11	27 %	2	5 %	0	0 %
Chlapci	2	5 %	14	34 %	7	17 %	1	2 %
Celkem správně		15 %						

Celková úspěšnost u 2. věty byla velmi nízká. Žáci obou ročníků nejvíce chybovali jak při doplnění interpunkce, tak při určení druhu přívlastku. Dále můžeme říci, že většina žáků obou ročníků chybovala spíše v interpunkci než při určení druhu přívlastku.

Věta č. 3: Anna byla ochotná přátelská a dobrosrdečná kamarádka.

Správné řešení: Anna byla ochotná, přátelská a dobrosrdečná kamarádka.

(přívlastek několikanásobný)

Tabulka č. 22: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 3. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	7	18 %	8	21 %	2	5 %	5	13 %
Chlapci	4	10 %	6	15 %	5	13 %	2	5 %
Celkem správně		28 %						

Tabulka č. 23: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 3. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	10	24 %	1	2 %	5	12 %	1	2 %
Chlapci	5	12 %	5	12 %	12	29 %	2	5 %
Celkem správně		36 %						

Celková úspěšnost u této věty byla větší u 9. ročníku (36 %). Většina žáků 8. ročníku chybně určovala oba dva jevy, naopak většina žáků 9. ročníku chybovala více v doplnění interpunkce.

Věta č. 4: Na městských trzích nás okouzlili skleněné vánoční ozdoby.

Správné řešení: Na městských trzích nás okouzlili skleněné vánoční ozdoby.

(přívlastek postupně rozvíjející)

Tabulka č. 24: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 4. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	11	28 %	4	10 %	0	0 %	7	18 %
Chlapci	4	10 %	6	15 %	1	3 %	6	15 %
Celkem správně		38 %						

Tabulka č. 25: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 4. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	12	29 %	2	5 %	1	2 %	2	5 %
Chlapci	9	22 %	2	5 %	9	22 %	4	10 %
Celkem správně		51 %						

Celkem 51 % žáků 9. ročníku bylo u 4. věty úspěšných, ale 30 % jich chybovalo, a doplnilo interpunkci, i když do věty nepatří (jde o přívlastek postupně rozvíjející). Naopak 33 % žáků 8. ročníku interpunkci nedoplnilo, což bylo správně, ale chybně určilo druh přívlastku.

Věta č. 5: Celá naše rodina miluje atmosféru vánočních i velikonočních svátků.

Správné řešení: Celá naše rodina miluje atmosféru vánočních i velikonočních svátků.
(přívlastek několikanásobný)

Tabulka č. 26: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 5. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	10	26 %	1	3 %	4	10 %	7	18 %
Chlapci	3	8 %	4	10 %	0	0 %	10	26 %
Celkem správně		34 %						

Tabulka č. 27: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 5. věta)

	Správně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky i přívlastek	%	Chybně čárky, ale správně přívlastek	%	Správně čárky, ale chybně přívlastek	%
Dívky	12	29 %	1	2 %	0	0 %	4	10 %
Chlapci	12	29 %	3	7 %	4	10 %	5	12 %
Celkem správně		58 %						

Celkově úspěšnější byli opět žáci 9. ročníku (58 %). Většina žáků 8. ročníku (44 %) větu nechala bez interpunkce, což bylo správně, ale chybně určila druh přívlastku.

Závěr (4. cvičení)

S problematikou přívlastků několikanásobných a postupně rozvíjejících si celkově lépe poradili žáci 9. ročníku. Nejnižší úspěšnost byla u obou ročníků ve 2. větě, kde často žáci přívlastek určovali jako postupně rozvíjející a interpunkci nedoplňovali. Nejlepšího výsledku dosáhli žáci 8. ročníku ve 4. větě, kde 38 % větu správně nechalo bez interpunkce a přívlastek určilo jako postupně rozvíjející. Žáci 9. ročníku byli nejúspěšnější u poslední věty (58 %), kde naopak žáci 8. ročníku nejvíce chybovali při určení druhu přívlastku

7.3.5 5. cvičení: Vysvětlení rozdílu mezi větami (přívlastek volný a těsný)

Zadání: Vysvětlete významový rozdíl mezi těmito větami.

1. věta: Potraviny koupené v obchodním domě jsem uložila do lednice.

Správné řešení: Ty potraviny, které jsem koupila v obchodě, jsem uložila do lednice.

Za správnou odpověď jsem nakonec považovala i to, pokud žáci uvedli, že se jedná o přívlastek těsný.

Tabulka č. 28: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 1. věta)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	3	8 %	7	17 %
Chybně nebo nevyplněno	36	92 %	34	83 %

Tabulka č. 29: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 1. věta)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. Ročník	
Správně	2	9 %	1	6 %
Chybně nebo nevyplněno	20	91 %	16	94 %

Tabulka č. 30: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 1. věta)

	Dívky 9. ročník		Chlapci 9. Ročník	
Správně	2	12 %	5	21 %
Chybně nebo nevyplněno	15	88 %	19	79 %

Věta č. 2: Potraviny, koupené v obchodním domě, jsem uložila do lednice.

Správné řešení: Všechny potraviny jsem koupila v obchodě a dala do lednice.

Za správnou odpověď jsem i zde považovala přívlastek volný.

Tabulka č. 31: Celkové výsledky 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 2. věta)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	8	21 %	11	27 %
Chybně	31	79 %	30	73 %

Tabulka č. 32: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 2. věta)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. Ročník	
Správně	4	18 %	4	24 %
Chybně	18	82 %	13	76 %

Tabulka č. 33: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 2. věta)

	Dívky 9. ročník		Chlapci 9. Ročník	
Správně	4	24 %	7	29 %
Chybně	13	76 %	17	71 %

Závěr (5. cvičení)

Celková úspěšnost tohoto cvičení, respektive prvních dvou vět, je velice nízká, což se svým způsobem dalo předpokládat. Velká neúspěšnost se dá vysvětlit tím, že žáci nerozpoznali, o jaký druh přívlastků ve větách jde, a proto nebyli schopni větě porozumět. Z tabulek vyplývá, že 1. větě nejlépe porozuměli chlapci 9. ročníku. Úspěšnost u druhé věty je celkově vyšší, nejlepšího výsledku dosáhli opět chlapci 9. ročníku, celkově byli žáci 9. ročníku u obou vět úspěšnější.

Věta č. 3: Lamy špinavé od projíždějících aut se rozsvítily.

Správné řešení: Rozsvítily se jen lamy špinavé od projíždějících aut. Za správnou odpověď jsem i zde považovala přívlastek těsný.

Tabulka č. 34: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 3. věta)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	3	8 %	9	22 %
Chybně	36	92 %	32	78 %

Tabulka č. 35: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 3. věta)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. ročník	
Správně	2	9 %	1	6 %
Chybně	20	91 %	16	94 %

Tabulka č. 36: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 3. věta)

	Dívky 9. ročník		Chlapci 9. ročník	
Správně	4	24 %	5	21 %
Chybně	13	76 %	19	79 %

Věta č. 4: Lamy, špinavé od projíždějících aut, se rozsvítily.

Správné řešení: Rozsvítily se všechny lampy. Za správnou odpověď jsem i zde považovala přívlastek volný.

Tabulka č. 37: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 4. věta)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	7	18 %	9	22 %
Chybně	32	82 %	32	78 %

Tabulka č. 38: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 4. věta)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. ročník	
Správně	4	18 %	3	18 %
Chybně	18	82 %	14	82 %

Tabulka č. 39: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 4. věta)

	Dívky 9. ročník		Chlapci 9. ročník	
Správně	4	24 %	5	21 %
Chybně	13	76 %	19	79 %

Závěr (5. cvičení)

Celková úspěšnost u 3. věty je podstatně vyšší u 9. ročníku než u 8. ročníku. Výsledky 8. ročníku jsou velmi nízké, naopak žáci 9. ročníku 3. větě porozuměli lépe. Celkově lepší výsledky 8. ročníku jsme zaznamenali u 4. věty. V obou větách jsou výsledky lepší u dívek. Můžeme říci, že všichni žáci si lépe poradili s 2. a 4. větou (přívlastky volné), což si můžeme vysvětlovat tím, že část věty oddělenou interpunkcí žáci brali jako tu část, kterou lze z věty vypustit a její význam se nezmění.

7.3.6 6. cvičení: Tvoření krátkých vět s vsuvkami

Zadání: Utvořte krátké věty s těmito vsuvkami.

1. vsuvka: to se ví

Správné řešení: např. Praha, to se ví, je hlavní město České republiky.

Tabulka č. 40: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (6. cvičení, „to se ví“)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	2	5 %	6	15 %
Chybně	37	95 %	35	85 %

Tabulka č. 41: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (6. cvičení, „to se ví“)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. ročník	
Správně	1	5 %	1	6 %
Chybně	21	95 %	16	94 %

Tabulka č. 42: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (6. cvičení, „to se ví“)

	Dívky 9. ročník		Chlapci 9. ročník	
Správně	3	18 %	3	13 %
Chybně	14	82 %	21	88 %

Celková úspěšnost tohoto cvičení je velmi nízká. Většina žáků sice věty utvořila, avšak místo jako vsuvky užila daný výraz jako samostatnou větu (např.: *To se ví, že sněží.*), což jsme jako správnou odpověď uzнат nemohli.

2. vsuvka: musím se přiznat

Správné řešení: např. Toto, musím se přiznat, opravdu nevím.

Tabulka č. 43: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (6. cvičení, „musím se přiznat“)

	8. ročník		9. ročník	
Správně	2	5 %	8	20 %
Chybně	37	95 %	33	80 %

Tabulka č. 44: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (6. cvičení, „musím se přiznat“)

	Dívky 8. ročník		Chlapci 8. ročník	
Správně	1	5 %	1	6 %
Chybně	21	95 %	16	94 %

Tabulka č. 45: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (6. cvičení, „musím se přiznat“)

	Dívky 9. ročník		Chlapci 9. ročník	
Správně	4	24 %	4	17 %
Chybně	13	76 %	20	83 %

Stejně jako u první vsuvky, tak i zde žáci chybovali stejně – větu sice utvořili, avšak slovní spojení neužili ve větě jako vsuvku. Správně vsuvku ve větě užilo pouze 5 % žáků 8. ročníku a 20 % 9. ročníku.

Závěr (6. cvičení)

Z nízké úspěšnost celého cvičení s problematikou vsuvek lze usoudit, že jen malý počet žáků dokáže ve větě rozlišit, co vsuvka vůbec je. Celkově lépe si s touto problematikou poradili žáci 9. ročníku.

7.3.7 7. cvičení: Přístavek

Zadání: Podtrhněte přístavky a doplňte čárky.

1. věta: O prázdninách pojedeme do Prahy hlavního města naší republiky.

Správné řešení: O prázdninách pojedeme do Prahy, hlavního města naší republiky.

Tabulka č. 46: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 1. věta)

	Správně	%	Správně čárka, ale chybné označení	%	Chybně čárka i označení	%
Dívky	16	41 %	2	5 %	1	3 %
Chlapci	15	38 %	0	0 %	5	13 %
Celkem správně		79 %				

Tabulka č. 47: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 1. věta)

	Správně	%	Správně čárka, ale chybné označení	%	Chybně čárka i označení	%
Dívky	14	34 %	2	5 %	4	10 %
Chlapci	12	29 %	4	10 %	5	12 %
Celkem správně		63 %				

Většina žáků jak 8., tak i 9. ročníku přístavek správně označila i doplnila interpunkci, úspěšnější byli žáci 8. ročníku. Celkem 5 % žáků 8. ročníku a 15 % žáků 9. ročníku přístavek správně oddělilo, ale označilo jej chybně (buď ne celý, nebo úplně v jiné části věty).

2. věta: Našeho psa velkého německého ovčáka se všichni báli.

Správné řešení: Našeho psa, velkého německého ovčáka, se všichni báli.

Tabulka č. 48: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 2. věta)

	Správně	%	Správně čárky, ale chybné označení	%	Chybně čárky i označení	%
Dívky	15	38 %	1	3 %	6	15 %
Chlapci	8	21 %	0	0 %	9	23 %
Celkem správně		59 %				

Tabulka č. 49: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 2. věta)

	Správně	%	Správně čárky, ale chybné označení	%	Chybně čárky i označení	%
Dívky	12	29 %	2	5 %	3	7 %
Chlapci	15	37 %	2	5 %	7	17 %
Celkem správně		66 %				

Úspěšnost u 2. věty s přístavkem byla u obou ročníků podobná. Větší počet žáků 8. ročníku (38 %) chyboval jak u označení přívlastku, tak u zanesení interpunkce.

3. věta: Pelíšky nejznámější film Jana Hřebejka letos promítali i v letním kině.

Správné řešení: Pelíšky, nejznámější film Jan Hřebejka, letos promítali i v letním kině.

Tabulka č. 50: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 3. věta)

	Správně	%	Správně čárky, ale chybné označení	%	Chybně čárky i označení	%
Dívky	9	23 %	6	15 %	7	18 %
Chlapci	6	15 %	1	3 %	10	26 %
Celkem správně		38 %				

Tabulka č. 51: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 3. věta)

	Správně	%	Správně čárky, ale chybné označení	%	Chybně čárky i označení	%
Dívky	13	32 %	3	7 %	1	2 %
Chlapci	13	32 %	7	17 %	4	10 %
Celkem správně		64 %				

Ve 3. větě zahrnující přívlastek byli podstatně úspěšnější žáci 9. ročníku (64 %). Většina žáků 8. ročníku (44 %) chybovala jak při označení přívlastku, tak v doplnění interpunkce.

4. věta: Moje sestra se rozhodla vrátit do Brna svého rodného města.

Správné řešení: Moje sestra se rozhodla vrátit do Brna, svého rodného města.

Tabulka č. 52: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 4. věta)

	Správně	%	Správně čárka, ale chybné označení	%	Chybně čárka i označení	%	Správně čárka, ale neoznačeno	%
Dívky	8	21 %	1	3 %	5	13 %	8	21 %
Chlapci	6	15 %	0	0 %	6	15 %	5	13 %
Celkem správně		36 %						

Tabulka č. 53: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 4. věta)

	Správně	%	Správně čárka, ale chybné označení	%	Chybně čárka i označení	%	Správně čárka, ale neoznačeno	%
Dívky	14	34 %	0	0 %	3	7 %	0	0 %
Chlapci	12	29 %	3	7 %	4	10 %	5	12 %
Celkem správně		63 %						

Úspěšnější u 4. věty byli opět žáci 9. ročníku (63 %). Velký počet žáků 8. ročníku (34 %) správně doplnilo interpunkci, ale přístavek neoznačilo.

5. věta: Miroslav Donutil známý český herec se narodil v Třebíči.

Správné řešení: Miroslav Donutil, známý český herec, se narodil v Třebíči.

Tabulka č. 54: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 5. věta)

	Správně	%	Správně čárky, ale chybné označení	%	Chybně čárky i označení	%	Správně čárky, ale neoznačeno	%
Dívky	8	21 %	0	0 %	7	18 %	7	18 %
Chlapci	6	15 %	1	3 %	9	23 %	1	3 %
Celkem správně		36 %						

Tabulka č. 55: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 5. věta)

	Správně	%	Správně čárky, ale chybné označení	%	Chybně čárky i označení	%	Správně čárky, ale neoznačeno	%
Dívky	14	34 %	0	0 %	3	7 %	0	0 %
Chlapci	12	29 %	3	7 %	8	20 %	1	2 %
Celkem správně		63 %						

U 5. věty byli opět úspěšnější žáci 9. ročníku (63 %). Žáci 8. ročníku často chybovali v obou jevech, nejčastěji interpunkci doplňovali pouze na začátek přístavku, ale na konci už jej čárkou neoddělili.

Závěr (7. cvičení)

V problematice přístavků byli žáci obou ročníků relativně úspěšní. Nejlepšího výsledku dosáhli žáci 8. ročníku hned v 1. větě (79 %), naopak nejméně úspěšní byli ve 4. a 5. větě (36 %), kde často interpunkci správně doplnili, ale přístavek označili buď chybně, nebo vůbec. Úspěšnost 9. ročníku ve všech větách přesahovala 60 %, často však žáci chybovali v oddělení přístavku čárkami z obou stran.

7.3.8 8. cvičení: Oslovení

Zadání: Podtrhněte oslovení a doplňte čárky.

1. věta: Vítám tě příteli. **Správné řešení:** Vítám tě, příteli.

Tabulka č. 56: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 1. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i označení	%	Správné označení, ale chybně čárka	%
Dívky	13	33 %	5	13 %	4	10 %
Chlapci	6	15 %	6	15 %	5	13 %
Celkem správně		48 %				

Tabulka č. 57: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 1. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i označení	%	Správné označení, ale chybně čárka	%
Dívky	11	27 %	4	10 %	2	5 %
Chlapci	9	22 %	10	24 %	5	12 %
Celkem správně		49 %				

V 1. větě s oslovením byla úspěšnost obou ročníků vyrovnaná. Žáci často chybovali při doplnění interpunkce (nedoplňili vůbec) a jako oslovení často označovali výraz „tě“.

2. věta: Ráda bych tě maminko navštívila.

Správné řešení: Ráda bych tě, maminko, navštívila.

Tabulka č. 58: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 2. věta)

	Správně	%	Chybně čárky i označení	%	Správné označení, ale chybně čárky	%
Dívky	6	15 %	6	15 %	10	26 %
Chlapci	4	10 %	8	21 %	5	13 %
Celkem správně		25 %				

Tabulka č. 59: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 2. věta)

	Správně	%	Chybně čárky i označení	%	Správné označení, ale chybně čárky	%
Dívky	8	20 %	5	12 %	4	10 %
Chlapci	8	20 %	11	27 %	5	12 %
Celkem správně		40 %				

Ve 2. větě byli úspěšnější žáci 9. ročníku (40 %). Žáci 8. ročníku nejvíce chybovali v doplnění interpunkce, ale oslovení správně označili (interpunkci doplňovali často jen před oslovení, ale za oslovení už ne).

3. věta: Kláro pojď s námi na oběd. **Správné řešení:** Kláro, pojď s námi na oběd.

Tabulka č. 60: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 3. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i označení	%	Správné označení, ale chybně čárka	%
Dívky	17	44 %	2	5 %	3	8 %
Chlapci	11	28 %	3	8 %	3	8 %
Celkem správně		72 %				

Tabulka č. 61: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 3. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i označení	%	Správné označení, ale chybně čárka	%
Dívky	15	37 %	1	2 %	1	2 %
Chlapci	16	39 %	2	5 %	6	15 %
Celkem správně		76 %				

Úspěšnost obou ročníků byla u 3. věty téměř vyrovnaná. V porovnání s předešlými třemi větami byli žáci nejúspěšnější. Při porovnání tabulek č. 56 – 61 můžeme tedy říci, že žákům dělá větší problém oddělovat oslovení uprostřed věty.

4. věta: Proč jsi mi to babičko neřekla hned v pondělí?

Správné řešení: Proč jsi mi to, babičko, neřekla hned v pondělí?

Tabulka č. 62: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 4. věta)

	Správně	%	Chybně čárky i označení	%	Správné označení, ale chybně čárky	%
Dívky	8	21 %	4	10 %	10	26 %
Chlapci	2	5 %	6	15 %	9	23 %
Celkem správně		26 %				

Tabulka č. 63: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 4. věta)

	Správně	%	Chybně čárky i označení	%	Správně označení, ale chybně čárky	%
Dívky	9	22 %	3	7 %	5	12 %
Chlapci	9	22 %	5	12 %	10	24 %
Celkem správně		44 %				

Úspěšnější byli u 4. věty opět žáci 9. ročníku (44 %). Většina žáků 8. ročníku (49 %) oslovení správně označila, ale interpunkci většinou doplnila pouze před oslovení, za oslovení už nikoli.

5. věta: Jaký je tvůj názor Tomáši na naši situaci?

Správně řešení: Jaký je tvůj názor, Tomáši, na naši situaci?

Tabulka č. 64: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 5. věta)

	Správně	%	Chybně čárky i označení	%	Správně označení, ale chybně čárky	%
Dívky	12	31 %	1	3 %	9	23 %
Chlapci	1	3 %	6	15 %	10	26 %
Celkem správně		34 %				

Tabulka č. 65: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 5. věta)

	Správně	%	Chybně	%	Správně označení, ale chybně čárky	%
Dívky	10	24 %	3	7 %	4	10 %
Chlapci	9	22 %	4	10 %	11	27 %
Celkem správně		46 %				

S poslední větou si opět lépe poradili žáci 9. ročníku (46 %). Žáci 8. ročníku nejvíce chybovali při doplnění interpunkce (čárku většina kladla pouze před oslovení).

Závěr (8. cvičení)

Úspěšnost tohoto cvičení s problematikou oslovení je velmi rozkolísaná. Nejlepšího výsledku dosáhli žáci obou ročníků u 3. věty (72 % a 76 %), kde správně oddělili i označili oslovení na začátku věty, naopak nejvíce chybovali u 2. a 4. věty s osloveními uprostřed (často doplňovali interpunkci pouze před oslovení).

7.3.9 9. cvičení: Významové poměry

Zadání: Určete významový poměr a doplňte čárky.

1. věta: Nic nevím a tedy ti nic nemůžu říct.

Správné řešení: Nic nevím, a tedy ti nic nemůžu říct (důsledkový).

Tabulka č. 66: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 1. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	9	23 %	4	10 %	6	15 %	0	0 %
Chlapci	5	13 %	8	21 %	4	10 %	3	8 %
Celkem správně	36 %							

Tabulka č. 67: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 1. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	11	27 %	2	5 %	2	5 %	2	5 %
Chlapci	10	24 %	8	20 %	3	7 %	3	7 %
Celkem správně	51 %							

Správně určený poměr i doplněnou interpunkcí mělo 51 % žáků 9. ročníku. Žáci 8. ročníku častěji chybovali při určení poměru než při doplnění interpunkce.

2. věta: Operu musíte buď milovat nebo nenávidět.

Správné řešení: Operu musíte buď milovat, nebo nenávidět (vylučovací).

Tabulka č. 68: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 2. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	7	18 %	6	15 %	4	10 %	5	13 %
Chlapci	6	15 %	2	5 %	8	21 %	1	3 %
Celkem správně	33 %							

Tabulka č. 69: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 2. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	11	27 %	5	12 %	0	0 %	1	2 %
Chlapci	10	24 %	5	12 %	7	17 %	2	5 %
Celkem správně		51 %						

Celkem 51 % žáků 9. ročníku správně doplnilo interpunkci i určilo poměr. Naopak 31% žáků 8. ročníku doplnilo správně interpunkci, ale poměr určilo chybně (nejčastěji žáci uváděli poměr odporovací). Nejčastější chybou v interpunkci bylo její doplnění před první výraz „bud“.

3. věta: O víkendu jsme chtěli jít na výlet ale přšlo.

Správné řešení: O víkendu jsme chtěli jít na výlet, ale přšlo (odporovací).

Tabulka č. 70: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 3. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	9	23 %	3	8 %	7	18 %	3	8 %
Chlapci	8	21 %	2	5 %	6	15 %	1	3 %
Celkem správně		44 %						

Tabulka č. 71: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 3. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	13	32 %	3	7 %	1	2 %	0	0 %
Chlapci	14	34 %	6	15 %	3	7 %	1	2 %
Celkem správně		66 %						

U 3. věty byli úspěšnější žáci 9. ročníku (66 %), ale i úspěšnost 8. ročníku byla vyšší než u dvou předchozích vět. 33 % žáků 8. ročníku správně doplnilo interpunkci, ale chybně určilo poměr (často poměr určovali jako vylučovací).

4. věta: V ten moment se smál i plakal štěstím.

Správné řešení: V ten moment se smál i plakal štěstím (slučovací).

Tabulka č. 72: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 4. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	10	26 %	8	21 %	4	10 %	0	0 %
Chlapci	4	10 %	3	8 %	5	13 %	5	13 %
Celkem správně	36 %							

Tabulka č. 73: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 4. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	12	29 %	1	2 %	3	7 %	1	2 %
Chlapci	13	32 %	3	7 %	6	15 %	2	5 %
Celkem správně	61 %							

Stejně jako u předešlých vět, tak i zde byli úspěšnější žáci 9. ročníku (61 %). Celkem 29 % žáků 8. ročníku před spojkou zaneslo interpunkci, i když šlo o poměr slučovací, špatně byl určen i poměr (často určovali jako poměr stupňovací).

5. věta: Nejen že se mnou nemluví ale dokonce mě i pomlouvá.

Správné řešení: Nejen že se mnou nemluví, ale dokonce mě i pomlouvá (stupňovací).

Tabulka č. 74: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 5. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	13	33 %	4	10 %	3	8 %	2	5 %
Chlapci	9	23 %	2	5 %	5	13 %	1	3 %
Celkem správně	56 %							

Tabulka č. 75: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 5. věta)

	Správně	%	Chybně čárka i poměr	%	Správně čárka, ale chybně poměr	%	Správně poměr, ale chybně čárka	%
Dívky	12	29 %	1	2 %	1	2 %	3	7 %
Chlapci	13	32 %	3	7 %	5	12 %	3	7 %
Celkem správně		61 %						

Ze všech pěti vět byla u 5. věty úspěšnost obou ročníků nejvyrovnanější. Více žáků obou ročníků určovalo chybně poměr, ale správně doplnilo interpunkci (často žáci určovali poměr odporovací).

Závěr (9. cvičení)

Celkově lépe si s významovými poměry poradili žáci 9. ročníku, nejlepšího výsledku dosáhli u 3. věty (66 %). Naopak žáci 8. ročníku nejlépe zvládli poslední větu (56 %). Největší problém dělala všem žákům 2. věta, kde často správně doplnili interpunkci, ale chybně určili poměr. Můžeme tedy říci, že žákům dělalo obecně větší problém určení poměru než doplnění interpunkce.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala problematikou interpunkce a její znalostí u žáků 8. a 9. ročníků základní školy. Práce se skládala z části teoretické a praktické. Teoretická část se zabývala pravidly interpunkce ve větě jednoduché a v souvětí, její součástí byl také výklad interpunkce v učebnicích českého jazyka pro 8. a 9. ročník a jejich porovnání. V praktické části jsme mapovali dosažené znalosti žáků 8. a 9. ročníků v této problematice. Výzkumný test zahrnoval problematiku interpunkce ve větě jednoduché i v souvětí. Ke každému cvičení byly sestaveny tabulky s celkovými výsledky jednotlivých ročníků.

V prvních dvou teoreticky zaměřených úkolech s problematikou přívlastků volných a těsných byla úspěšnost relativně vysoká, v následujícím prakticky zaměřeném cvičení však žáci chybovali více. Prokázalo se tedy, že přestože většina žáků dokáže teoreticky určit, který z přívlastků lze z věty vypustit, a který oddělovat či neoddělovat čárkou, převést tyto teoretické znalosti do praktického cvičení, je mnohdy problém. Ve cvičení zaměřujícím se na přívlastek několikanásobný a postupně rozvíjející dělaly žákům největší problém přívlastky několikanásobné, ve kterých chybovali nejčastěji v doplnění čárek, naopak druh přívlastku určovali často správně. Nejméně úspěšní byli žáci obou ročníků ve cvičení, kde měli za úkol vysvětlit významový rozdíl mezi stejnými větami, ve kterých byla jinak zanesená interpunkce (šlo o problematiku volných a těsných přívlastků). Problematika vsuvek dělala žákům také velké problémy. Většina žáků větu utvořila, avšak daný výraz do ní nezanese jako vsuvku. Ve cvičení zabývajícím se přístavky byla úspěšnost obou ročníků relativně vysoká, avšak nejčastější chybou zde bylo neoddělení přístavku z obou stran. Oslovení žákům dělalo největší problémy v případech, kdy jej museli rozpoznat a oddělit čárkami uprostřed věty. V posledním cvičení zabývajícím se významovými poměry všichni žáci více chybovali v určení poměru než při doplnění interpunkce.

Po zhodnocení všech cvičení jsme zjistili, že celkově lepších výsledků dosáhli žáci 9. ročníku, což jsme předpokládali. Úspěšnost dívek a chlapců byla u obou ročníků většinou vyrovnaná. Z celkových výsledků lze usoudit, že problematika interpunkce není pro žáky nijak jednoduchá a v hodinách českého jazyka by proto měla být častěji procvičována. Zároveň by na výuku interpunkce měl být kladen velký důraz, protože jde o jeden z nejdůležitějších a nejproblematičtějších pravopisných jevů, jehož znalost je důležitá.

Seznam použitých zdrojů

BAUER, Jaroslav a Miroslav GREPL. *Skladba spisovné češtiny: vysokoškolská učebnice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*. V Praze: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1743-5.

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1996. Jazykověda. ISBN 80-85866-12-9.

ČECHOVÁ, Marie a Vlastimil STYBLÍK. *Čeština a její vyučování: didaktika českého jazyka pro učitele základních a středních škol a studenty učitelství*. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1998. ISBN 80-85937-47-6.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0589-7.

DANEŠ, František, Zdeněk HLAVSA a Miroslav GREPL. *Mluvnice češtiny 3 (Skladba)*. Praha: Academia, 1987.

GREPL, Miroslav a Petr KARLÍK. *Skladba češtiny: cvičení a výklad*. Praha: ISV, 1999. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-85866-47-1.

HAUSER, Přemysl. *Didaktika českého jazyka pro 2. stupeň ZŠ*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4244-5.

HOŠNOVÁ, Eva a Ivana BOZDĚCHOVÁ. *Český jazyk 8 pro základní školy*. 1. vydání. Praha: SPN, akciová společnost, 2009. ISBN 978-80-7235-425-2.

HOŠNOVÁ, Eva a Ivana BOZDĚCHOVÁ. *Český jazyk 9 pro základní školy*. 1. vydání. Praha: SPN, akciová společnost, 2010. ISBN 978-80-7235-481-8.

HUBÁČEK, Jaroslav, Eva JANDOVÁ a Jana SVOBODOVÁ. *Čeština pro učitele*. Opava: Optys, 1996. ISBN 80-85819-41-4.

JANOVEC, Ladislav. *Na co se často ptáte: jak používat čárku a další interpunkční znaménka*. Praha: Klett, 2006. ISBN 80-86906-76-0.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4.

KRAUSOVÁ, Zdeňka, Martina PAŠKOVÁ, Pavel RŮŽIČKA, Helena CHÝLOVÁ a Martin PROŠEK. *Český jazyk 8: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2014. ISBN 978-80-7489-022-2.

KRAUSOVÁ, Zdeňka, Martina PAŠKOVÁ, Pavel RŮŽIČKA, Helena CHÝLKOVÁ a Martin PROŠEK. *Český jazyk 9: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia – nová generace*. Plzeň: Fraus, 2015. ISBN 978-80-7489-045-1.

PANEVOVÁ, Jarmila. *Mluvnice současné češtiny*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2497-6.

STANĚK, Vladimír. *Jak psát správně čárky: průvodce interpunkcí pro střední školy a veřejnost*. Praha: Fortuna, 1997. Učebnice (Fortuna). ISBN 80-7168-473-2.

SVOBODA, Karel. *Didaktika českého jazyka a slohu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. Učebnice pro vysoké školy.

Školní pravidla českého pravopisu: [--do každé aktovky]. V Brně: Lingea, 2009. ISBN 978-80-87062-61-6.

Internetové zdroje

Fraus: Nová generace učebnic [online]. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <https://ucebnice.fraus.cz/cs/nezavisle-stranky/nove-generace-ucebnic/2.-stupen-zs-19890>

Internetová jazyková příručka: Psaní čárky ve větě jednoduché. [online]. [cit. 03. 07. 2017]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=151#nadpis9>

Naše učebnice: Český jazyk pro ZŠ 8, učebnice [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://naseucebnice.cz/ucebnice-a-pracovni-sesity-z-cj/309-cesky-jazyk-pro-zs-8-ucebnice-9788072354252.html>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2017. 166 s. [cit. 20. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Rozdělení žáků.....	30
Tabulka č. 2: Celkové výsledky žáků 8. a 9. ročníku (1. cvičení).....	31
Tabulka č. 3: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (1. cvičení).....	31
Tabulka č. 4: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (1. cvičení).....	31
Tabulka č. 5: Celkové výsledky 8. a 9. ročníku (2. cvičení).....	32
Tabulka č. 6: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (2. cvičení).....	32
Tabulka č. 7: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (2. cvičení).....	32
Tabulka č. 8: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 1. věta).....	32
Tabulka č. 9: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 1. věta).....	33
Tabulka č. 10: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 2. věta).....	33
Tabulka č. 11: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 2. věta).....	33
Tabulka č. 12: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 3. věta).....	34
Tabulka č. 13: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 3. věta).....	34
Tabulka č. 14: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 4. věta).....	35
Tabulka č. 15: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 4. věta).....	35
Tabulka č. 16: Celkové výsledky 8. ročníku (3. cvičení, 5. věta).....	35
Tabulka č. 17: Celkové výsledky 9. ročníku (3. cvičení, 5. věta).....	36
Tabulka č. 18: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 1. věta).....	36
Tabulka č. 19: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 1. věta).....	37
Tabulka č. 20: Celkové výsledky 8. Ročníku (4. Cvičení, 2. věta).....	37
Tabulka č. 21: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 2. věta).....	37
Tabulka č. 22: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 3. věta).....	38
Tabulka č. 23: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 3. věta).....	38
Tabulka č. 24: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 4. věta).....	38
Tabulka č. 25: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 4. věta).....	39
Tabulka č. 26: Celkové výsledky 8. ročníku (4. cvičení, 5. věta).....	39
Tabulka č. 27: Celkové výsledky 9. ročníku (4. cvičení, 5. věta).....	39
Tabulka č. 28: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 1. věta).....	40
Tabulka č. 29: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 1. věta).....	40
Tabulka č. 30: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 1. věta).....	40
Tabulka č. 31: Celkové výsledky 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 2. věta).....	41
Tabulka č. 32: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 2. věta).....	41
Tabulka č. 33: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 2. věta).....	41
Tabulka č. 34: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 3. věta).....	41
Tabulka č. 35: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 3. věta).....	41
Tabulka č. 36: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 3. věta).....	42
Tabulka č. 37: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (5. cvičení, 4. věta).....	42
Tabulka č. 38: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (5. cvičení, 4. věta).....	42

Tabulka č. 39: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (5. cvičení, 4. věta).....	42
Tabulka č. 40: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (6. cvičení, „to se ví“).....	43
Tabulka č. 41: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (6. cvičení, „to se ví“).....	43
Tabulka č. 42: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (6. cvičení, „to se ví“).....	43
Tabulka č. 43: Celková úspěšnost 8. a 9. ročníku (6. cvičení, „musím se přiznat“).....	43
Tabulka č. 44: Úspěšnost dívek a chlapců 8. ročníku (6. cvičení, „musím se přiznat“).....	43
Tabulka č. 45: Úspěšnost dívek a chlapců 9. ročníku (6. cvičení, „musím se přiznat“).....	43
Tabulka č. 46: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 1. věta).....	44
Tabulka č. 47: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 1. věta).....	44
Tabulka č. 48: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 2. věta).....	45
Tabulka č. 49: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 2. věta).....	45
Tabulka č. 50: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 3. věta).....	45
Tabulka č. 51: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 3. věta).....	46
Tabulka č. 52: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 4. věta).....	46
Tabulka č. 53: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 4. věta).....	46
Tabulka č. 54: Celkové výsledky 8. ročníku (7. cvičení, 5. věta).....	47
Tabulka č. 55: Celkové výsledky 9. ročníku (7. cvičení, 5. věta).....	47
Tabulka č. 56: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 1. věta).....	48
Tabulka č. 57: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 1. věta).....	48
Tabulka č. 58: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 2. věta).....	48
Tabulka č. 59: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 2. věta).....	48
Tabulka č. 60: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 3. věta).....	49
Tabulka č. 61: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 3. věta).....	49
Tabulka č. 62: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 4. věta).....	49
Tabulka č. 63: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 4. věta).....	50
Tabulka č. 64: Celkové výsledky 8. ročníku (8. cvičení, 5. věta).....	50
Tabulka č. 65: Celkové výsledky 9. ročníku (8. cvičení, 5. věta).....	50
Tabulka č. 66: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 1. věta).....	51
Tabulka č. 67: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 1. věta).....	51
Tabulka č. 68: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 2. věta).....	51
Tabulka č. 69: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 2. věta).....	52
Tabulka č. 70: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 3. věta).....	52
Tabulka č. 71: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 3. věta).....	52
Tabulka č. 72: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 4. věta).....	53
Tabulka č. 73: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 4. věta).....	53
Tabulka č. 74: Celkové výsledky 8. ročníku (9. cvičení, 5. věta).....	53
Tabulka č. 75: Celkové výsledky 9. ročníku (9. cvičení, 5. věta).....	54

Seznam příloh

Příloha č. 1: Zadání testu

Příloha č. 2: Ukázka testů vyplněných v 8. ročníku

Příloha č. 3: Ukázka testů vyplněných v 9. ročníku

Příloha č. 1: Zadání testu

TEST

Milé žákyně, milí žáci,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a tento dotazník má sloužit jako podklad ke zpracování mé bakalářské práce na téma *Problematika interpunkce ve výuce českého jazyka na 2. stupni ZŠ, proto bych vás ráda požádala o spolupráci a jeho vyplnění. Dotazník je anonymní, ale zakroužkujte prosím pohlaví a ročník*

Pohlaví: Chlapec Dívka

Ročník: 8. 9.

1) Který z přívlasků můžeme z věty vypustit, aniž by se změnil její význam?

- a) přívlaskť těsný b) přívlaskť volný c) ani jeden d) oba dva

2) Který z přívlasků neodděluje čárkou?

- a) přívlaskť těsný b) přívlaskť volný c) ani jeden d) oba dva

3) Napište, zda jsou označené přívlaskť volné či těsné a doplňte chybějící čárky.

Skleněná mísa vybroušená šikovným sklářem ležela rozbitá na zemi. _____

Bratr zaparkoval své auto po dlouhé cestě zablácené před domem. _____

Šaty výrazně obnošené nebo poničené zde nevykupujeme. _____

Pronikavý zvuk sirény narušující jinak tiché odpoledne ohlašoval nedaleký požár. _____

Nejmilejší vzpomínky mám na prázdniny strávené u babičky na venkově. _____

4) Napište, zda jsou označené přívlaskť několikanásobné či postupně rozvíjející a doplňte chybějící čárky.

Během zasněženého zimního večera se u našich dveří objevil nečekaný host. _____

Celý den byla venku zatažená olověná obloha. _____

Anna byla ochotná přátelská a dobrosrdečná kamarádka. _____

Na městských trzích nás okouzly skleněné vánoční ozdoby. _____

Celá naše rodina miluje atmosféru vánočních i velikonočních svátků. _____

5) Vysvětlete významový rozdíl mezi těmito větami.

Potraviny koupené v obchodním domě jsem uložila do lednice.

Potraviny, koupené v obchodním domě, jsem uložila do lednice.

Lampy špinavé od projíždějících aut se rozsvítily.

Lampy, špinavé od projíždějících aut, se rozsvítily.

6) Utvořte krátké věty s těmito vsuvkami.

to se ví _____

musím se přiznat _____

7) Podtrhněte přístavky a doplňte čárky.

O prázdninách pojedeme do Prahy hlavního města naší republiky. Našeho psa velkého německého ovčáka se všichni báli. Pelíšky nejznámější film Jana Hřebejka letos promítali v i v letním kině. Moje sestra se rozhodla vrátit do Brna svého rodného města.

Miroslav Donutil známý český herec se narodil v Třebíči.

8) Podtrhněte oslovení a doplňte čárky.

Vítám tě příteli. Ráda bych tě maminko navštívila. Kláro pojd' s námi na oběd.

Proč jsi mi to babičko neřekla hned v pondělí? Jaký je tvůj názor Tomáši na naši situaci?

9) Určete významový poměr a doplňte čárky.

Nic nevím a tedy ti nic nemůžu říct. _____

Operu musíte buď milovat nebo nenávidět. _____

O víkendu jsme chtěli jít na výlet ale přšelo. _____

V ten moment se smál i plakal štěstím. _____

Nejen že se mnou nemluví ale dokonce mě i pomlouvá. _____

DĚKUJI ZA VAŠI SPOLUPRÁCI ☺

Příloha č. 2: Ukázka testů vyplněných v 8. ročníku

25.11.2018

TEST

Milé žákyně, milí žáci,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a tento dotazník má sloužit jako podklad ke zpracování mé bakalářské práce na téma Problematika interpunkce ve výuce českého jazyka na 2. stupni ZŠ, proto bych vás ráda požádala o spolupráci a jeho vyplnění. Dotazník je anonymní, ale zakroužkujte prosím pohlaví a ročník

Pohlaví: Chlapec Dívka

Ročník: 8. 9.

1) Který z přívlasků můžeme z věty vypustit, aniž by se změnil její význam?

a) přívlasek těsný b) přívlasek volný c) ani jeden d) oba dva

2) Který z přívlasků neoddelujeme čárkou?

a) přívlasek těsný b) přívlasek volný c) ani jeden d) oba dva

3) Napište, zda jsou označené přívlasky volné či těsné a doplňte chybějící čárky.

Skleněná mísa vybroušená šikovným sklářem ležela rozbitá na zemi. volné ✓

Bratr zaparkoval své auto po dlouhé cestě zablácené před domem. těsné X

Šaty výrazně obnošené nebo poničené zde nevykupujeme. těsné ✓

Pronikavý zvuk sirény narušující jinak tiché odpoledne ohlašoval nedaleký požár. volné ✓

Nejmilejší vzpomínky mám na prázdniny strávené u babičky na venkově. volné X

4) Napište, zda jsou označené přívlasky několikanásobné či postupně rozvíjející a doplňte chybějící čárky.

Během zasněženého zimního večera se u našich dveří objevil nečekaný host. postupně rozvíjející ✓

Celý den byla venku zatažená olovená obloha. postupně rozvíjející X

Anna byla ochotná přátelská a dobrosrdečná kamarádka. několika násobné ✓

Na městských trzích nás okouzily skleněné vánoční ozdoby. postupně rozvíjející ✓

Celá naše rodina miluje atmosféru vánočních i velikonočních svátků. několika násobné ✓

5) Vysvětlete významový rozdíl mezi těmito větami.

Potraviny koupené v obchodním domě jsem uložila do lednice.

Ukládají se pouze potraviny na uložila jsem X

Potraviny, koupené v obchodním domě, jsem uložila do lednice.

~~Ukládají se~~ je víc zaměřeno na to, že potraviny ~~byly~~ byly ~~zakoupeny~~ X
v obchodním domě a druhá věta není tak podstatná.

Lampy špinavé od projíždějících aut se rozsvítily.

zaměřeno na lampy se rozsvítily X

Lampy, špinavé od projíždějících aut, se rozsvítily.

Lampy špinavé X

6) Utvořte krátké věty s těmito vsuvkami.

to se ví Myslíte, že když jsem bychom se mohli koukat na holej, do se se X

musím se přiznat Spousta lidí své představitelky vyda' má v síni, musím se přiznat že i já mám maso má. X

7) Podtrhněte přístavky a doplňte čárky.

O prázdninách pojedeme do Prahy, hlavního města naší republiky. Našeho psa, velkého německého ovčáka se všichni báli. Pelíšky, nejznámější film Jana Hřebejka, letos promítali i v letním kině. Moje sestra, se rozhodla, vrátit do Brna svého rodného města. Miroslav Donutil, známý český herec, se narodil v Třebíči.

8) Podtrhněte oslovení a doplňte čárky.

Vítám tě příteli. Ráda bych tě maminko navštívila. Kláro, pojd' s námi na oběd.

Proč jsi mi to babičko, neřekla hned v pondělí? Jaký je tvůj názor, Tomáši, na naši situaci?

9) Určete významový poměr a doplňte čárky.

Nic nevím a tedy ti nic nemůžu říct. DŮSLEDKOVÝ ✓

Operu musíte buď milovat, nebo nenávidět. VYLUČOVACÍ ✓

O víkendu jsme chtěli jít na výlet, ale přšelo. ODPOROVACÍ ✓

V ten moment se smál, i plakal štěstím. STUPŇOVACÍ ✓

Nejen že se mnou nemluví, ale dokonce mě i pomlouvá. SLUČOVACÍ X

DĚKUJI ZA VAŠI SPOLUPRÁCI ☺

TEST

Milé žákyně, milí žáci,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a tento dotazník má sloužit jako podklad ke zpracování mé bakalářské práce na téma Problematika interpunkce ve výuce českého jazyka na 2. stupni ZŠ, proto bych vás ráda požádala o spolupráci a jeho vyplnění. Dotazník je anonymní, ale zakroužkujte prosím pohlaví a ročník

Pohlaví: Chlapec DívkaRočník: 8. 9.**1) Který z přívlasků můžeme z věty vypustit, aniž by se změnil její význam?**a) přívlasek těsný b) přívlasek volný c) ani jeden d) oba dva ✓**2) Který z přívlasků neoddělujeme čárkou?**a) přívlasek těsný b) přívlasek volný c) ani jeden d) oba dva ✓**3) Napište, zda jsou označené přívlasky volné či těsné a doplňte chybějící čárky.**Skleněná mísa vybroušená šikovým sklářem ležela rozbitá na zemi. volně ✓Bratr zaparkoval své auto po dlouhé cestě zablácené před domem. těsně XŠaty výrazně obnošené nebo poničené zde nevykupujeme. těsně ✓Pronikavý zvuk sirény narušující jinak tiché odpoledne ohlašoval nedaleký požár. volně ✓Nejmilejší vzpomínky mám, na prázdniny strávené u babičky na venkově. těsně ✓**4) Napište, zda jsou označené přívlasky několikanásobné či postupně rozvíjející a doplňte chybějící čárky.**Během zasněženého zimního večera se u našich dveří objevil nečekaný host. postupně rozvíjející ✓Celý den byla venku zatažená olovená obloha. rozvíjející několiknásobně ✓Anna byla ochotná přátelská a dobrosrdečná kamarádka. rozvíjející postupně XNa městských trzích nás okouzly skleněné vánoční ozdoby. několiknásobně XCelá naše rodina miluje atmosféru vánočních i velikonočních svátků. rozvíjející postupně X

5) Vysvětlete významový rozdíl mezi těmito větami.

Potraviny koupené v obchodním domě jsem uložila do lednice.

tady jsou i lednice nejso u lednice x

Potraviny, koupené v obchodním domě, jsem uložila do lednice.

tady jsou i lednice x

Lampy špinavé od projíždějících aut se rozsvítily.

tady nejso i lednice x

Lampy, špinavé od projíždějících aut, se rozsvítily.

tady jsou i lednice x

6) Utvořte krátké věty s těmito vsuvkami.

to se ví že jsem hemě kolo x

musím se přiznat sněd jsem teh dort x

7) Podtrhněte přístavky a doplňte čárky.

O prázdninách pojedeme do Prahy hlavního města naší republiky. Našeho psa velkého německého ovčáka se všichni báli. Pelišky nejznámější film Jana Hřebejka letos promítali i v letním kině. Moje sestra se rozhodla vrátit do Brna svého rodného města. Miroslav Donutil, známý český herec se narodil v Třebíči.

8) Podtrhněte oslovení a doplňte čárky.

Vítám tě příteli. Ráda bych tě maminko navštívila. Kláro, pojď s námi na oběd.

Proč jsi mi to babičko neřekla hned v pondělí? Jaký je tvůj názor Tomáši, na naši situaci?

9) Určete významový poměr a doplňte čárky.

Nic nevím a tedy ti nic nemůžu říct. P. desítekou ✓

Operu musíte buď milovat nebo nenávidět. P. vyhláskou ✓

O víkendu jsme chtěli jít na výlet ale přišlo. P. adaptací ✓

V ten moment se smál i plakal štěstím. P. sluchací ✓

Nejen že se mnou nemluví ale dokonce mě i pomlouvá. P. Stupňovci ✓

DĚKUJI ZA VAŠI SPOLUPRÁCI ☺

Příloha č. 3: Ukázka testů vyplněných v 9. ročníku

ZŠ TYNŠKA

TEST

Milé žákyně, milí žáci,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a tento dotazník má sloužit jako podklad ke zpracování mé bakalářské práce na téma Problematika interpunkce ve výuce českého jazyka na 2. stupni ZŠ, proto bych vás ráda požádala o spolupráci a jeho vyplnění. Dotazník je anonymní, ale zakroužkujte prosím pohlaví a ročník

Pohlaví: Chlapec Dívka

Ročník: 8. 9.

1) Který z přívlasků můžeme z věty vypustit, aniž by se změnil její význam?

- a) přívlask těsný b) přívlask volný c) ani jeden d) oba dva

2) Který z přívlasků neoddělujeme čárkou?

- a) přívlask těsný b) přívlask volný c) ani jeden d) oba dva

3) Napište, zda jsou označené přívlasky volné či těsné a doplňte chybějící čárky.

Skleněná mísa vybroušená šikvým sklářem ležela rozbitá na zemi. volný ✓

Bratr zaparkoval své auto po dlouhé cestě zablácené před domem. volný ✓

Šaty výrazně obnošené nebo poničené zde nevykupujeme. volný těsný ✓

Pronikavý zvuk sirény narušující jinak tiché odpoledne ohlašoval nedaleký požár. volný ✓

Nejmilejší vzpomínky mám na prázdniny strávené u babičky na venkově. těsný ✓

4) Napište, zda jsou označené přívlasky několikanásobné či postupně rozvíjející a doplňte chybějící čárky.

Během zasněženého zimního večera se u našich dveří objevil nečekaný host. postupně rozvíjející ✓

Celý den byla venku zatažená olověná obloha. postupně rozvíjející ✓

Anna byla ochotná přátelská a dobrosrdečná kamarádka. několikrát násobný ✓

Na městských trzích nás okouzly skleněné vánoční ozdoby. postupně rozvíjející ✓

Celá naše rodina miluje atmosféru vánočních i velikonočních svátků. několikrát násobný ✓

5) Vysvětlete významový rozdíl mezi těmito větami.

Potraviny koupené v obchodním domě jsem uložila do lednice.

~~Studuji víme, že to byly ty potraviny z obchodu.~~ Tady to je hned po nákupu. x

Potraviny, koupené v obchodním domě, jsem uložila do lednice.

~~Janou koupíme~~ ale tady by to mohlo být už po nějaké době

Lampy špinavé od projíždějících aut se rozsvítily.

že se třeba nají a potom je tam opět da.

Lampy, špinavé od projíždějících aut, se rozsvítily.

6) Utvořte krátké věty s těmito vsuvkami.

to se ví To se ví, že na tebe nezapomenou. x

nepou vsuvky

musím se přiznat Musím se přiznat, že jsem na to zapomněl. x

7) Podtrhněte přístavky a doplňte čárky.

O prázdninách pojedeme do Prahy, hlavního města naší republiky. Našeho psa, velkého německého ovčáka, se všichni báli. Pelíšky, nejznámější film Jana Hřebejka, letos promítali i v letním kině. Moje sestra se rozhodla vrátit do Brna, svého rodného města. Miroslav Donutil, známý český herec, se narodil v Třebíči.

8) Podtrhněte oslovení a doplňte čárky.

Vítám tě příteli. Ráda bych tě maminko navštívila. Kláro, pojď s námi na oběd.

Proč jsi mi to babičko neřekla hned v pondělí? Jaký je tvůj názor Tomáši na naši situaci?

9) Určete významový poměr a doplňte čárky.

Nic nevím a tedy ti nic nemůžu říct. diabolkovy ✓

Operu musíte buď milovat nebo nenávidět. vykládá ✓

O víkendu jsme chtěli jít na výlet ale přišlo. odporová ✓

V ten moment se smál i plakal štěstím. slučovací ✓

Nejen že se mnou nemluví ale dokonce mě i pomlouvá. slučovací ✓

DĚKUJI ZA VAŠI SPOLUPRÁCI ☺

TEST

Milé zákyně, milí žáci,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a tento dotazník má sloužit jako podklad ke zpracování mé bakalářské práce na téma Problematika interpunkce ve výuce českého jazyka na 2. stupni ZŠ, proto bych vás ráda požádala o spolupráci a jeho vyplnění. Dotazník je anonymní, ale zakroužkujte prosím pohlaví a ročník

Pohlaví: Chlapec DívkaRočník: 8. 9.**1) Který z přívlasků můžeme z věty vypustit, aniž by se změnil její význam?**

- a) přívlasek těsný b) přívlasek volný c) ani jeden d) oba dva ✓

2) Který z přívlasků neoddělujeme čárkou?

- a) přívlasek těsný b) přívlasek volný c) ani jeden ~~d) oba dva~~ ✓

3) Napište, zda jsou označené přívlasky volné či těsné a doplňte chybějící čárky.Skleněná mísa, vybroušená šikovním sklářem, ležela rozbitá na zemi. volný ✓Bratr zaparkoval své auto po dlouhé cestě zablácené před domem. těsný ✓Šaty výrazně obnošené nebo poničené zde nevykupujeme. těsný ✓Pronikavý zvuk sirény narušující jinak tiché odpoledne ohlašoval nedaleký požár. volný ✓Nejmilejší vzpomínky mám na prázdniny strávené u babičky na venkově. těsný ✓**4) Napište, zda jsou označené přívlasky několikanásobné či postupně rozvíjející a doplňte chybějící čárky.**Během zasněženého zimního večera, se u našich dveří objevil nečekaný host. postupně rozvíjející ✓Celý den byla venku zatažená, olovená obloha. několikanásobný ✓Anna byla ochotná, přátelská a dobrosrdečná kamarádka. postupně rozvíjející ✓Na městských trzích nás okouzly skleněné vánoční ozdoby. postupně rozvíjející ✓Celá naše rodina miluje atmosféru vánočních i velikonočních svátků. několikanásobný ✓

5) Vysvětlete významový rozdíl mezi těmito větami.

Potraviny koupené v obchodním domě jsem uložila do lednice.

"Věta určuje druh potravin, potraviny koupení" ✓

Potraviny, koupené v obchodním domě, jsem uložila do lednice.

Věta říká že zakoupené potraviny dala do lednice. ✓

Lampy špinavé od projíždějících aut se rozsvítily.

Rozsvítily se pouze špinavé lampy. ✓

Lampy, špinavé od projíždějících aut, se rozsvítily.

Všechny lampy se svítí a jsou špinavé. ✓

6) Utvořte krátké věty s těmito vsuvkami.

to se ví To se ví že jsem to nenechal být jen tak. ✓ *mypow vsuvky*

musím se přiznat Musím se přiznat, že mě ten test zaskočil. ✓

7) Podtrhněte přístavky a doplňte čárky.

O prázdninách pojedeme do Prahy, hlavního města naší republiky. Našeho psa, velkého německého ovčáka, se všichni báli. Pelíšky, nejznámější film Jana Hřebejka, letos promítali i v letním kině. Moje sestra se rozhodla vrátit do Brna, svého rodného města. Miroslav Donutil, známý český herec, se narodil v Třebíči.

8) Podtrhněte oslovení a doplňte čárky.

Vítám tě příteli. Ráda bych tě maminko navštívila. Kláro, pojď s námi na oběd.

Proč jsi mi to babičko neřekla hned v pondělí? Jaký je tvůj názor Tomáši na naši situaci? ✓

9) Určete významový poměr a doplňte čárky.

Nic nevím a tedy ti nic nemůžu říct. _____ ✓

Operu musíte buď milovat nebo nenávidět. _____ ✓

O víkendu jsme chtěli jít na výlet ale přšelo. _____ ✓

V ten moment se smál i plakal štěstím. _____ ✓

Nejen že se mnou nemluví ale dokonce mě i pomlouvá. _____ ✓

DĚKUJI ZA VAŠI SPOLUPRÁCI ☺